

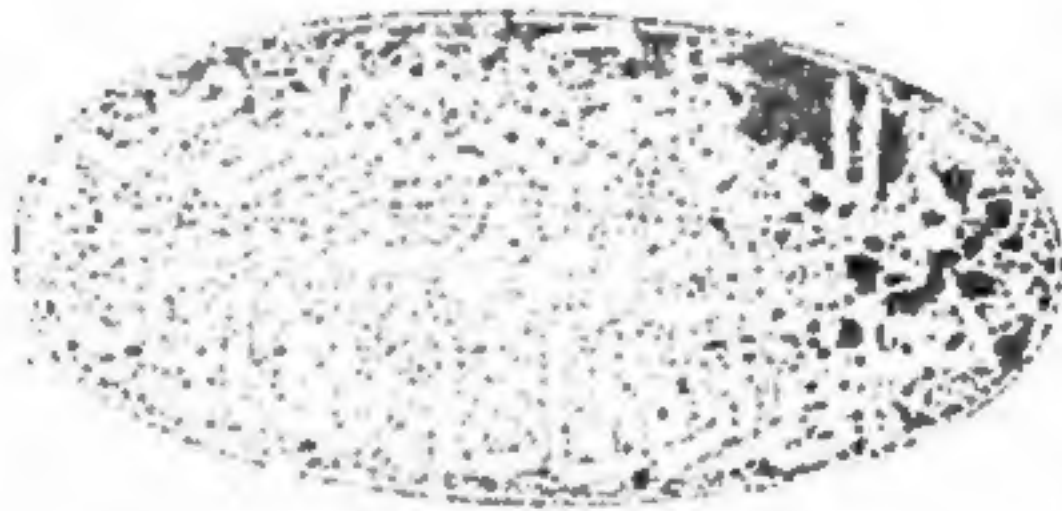
﴿ امثال القمان في تهذيب الادهان ﴾

2220

﴿ مترجم اسكندر ﴾

﴿ اسكندر افندي مهربان مهور اوليانارينده ﴾
﴿ ساخته نظر بانه باقيله جعفر ﴾

6891

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله ايلاك دفعه اوله رفق
ايرغاد بازارنده شيخ يحيى افندي سنك
مطبعه سننده باصليشد

Süleymaniye Kütüphanesi 1595	
Yazar	İzmir
Yeni Eski	
Eski Fayıl No.	1001

سنه

﴿ مقدمه ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

سپاس بی قیاس جناب آفریننده جهان لایق
واحرادر که عالم علوی بی بونجه مصایح انجیم عالم افروز
ایله اول صورتله آراسته بیورمشدر که کیفیت ماهیتی
کشف و بیانده هزاران هزار منجمان دور بینان هایم
وحیران و عالم سفلی بی موالید ثلاثه ایله بر مرتبه ده
ترتیب و تنظیم ایلمشدر که اقطابی تحقیق و اظهارده هیئت
شناسان بار یک انظار و مهندسان دقیق افکار مانند آلت
پرکار پریشان و سرگردان قالوب آخر الامر (سبحانک
ما خلفت هذا باطلا) مضمونی تصور و تدکار والوهیت

جناب واجب الوجودی اعتراف و اقرار ایلمشدر در خلاق
علی الاطلاق نباتاتی نشوونما سبیله معدنیاتدن و حیواناتی
حس و حرکتی جهتیله نباتاتدن متمساز و نوع بی ادمی ده
اجناس حیوانات و مخلوقات بیننده نفس ناطقه خاصه
مخصوصه سبیله فصل و تفریق ایلمشدرک و تصورات
و تصدیقاته قدرت اعطا ایدرک ذی روحك جمله متنه
تفضیل و سرافراز بیوردیغی کبی شرف تربیه و تعلیم
ایله ادیبی بی ادب و عالمی جاهل و عاقلی غافل و عادل ظالم
و ذکی بی غبی اوزرینه ترفیع و ترجیح بیوردی نتکم حیوانات
غیر ناطقه نك تربیه سبیلله اعمار و اشارتله تفهیم ایلمشدرکری
شیلری تربیه سبز بدو یلرک زور و شدت کوستراسه بیلله
اکلامق احتمالی یوقدر هر طائفه نك سبک مغزانی لغتلیرینک
یکدیگرینه مایلنی و اسانلرینک اختلافی حسبیلله (کل خرب
بمالدیهم فرحون) مدلولنجه بالکنر کندی اسانلرینی
جمله سننن ایوطن ایدوب دیگر اسانلرک کافه سنی دکر سز
و قیمتسرعد و اعتبار ایدرک کتب اخبار و توار یخدن
و فصاحت و بلاغت و حکمت و فلسفه و ریاضیات
و ادبیاتدن و اقوام سائر نك ادیاننی بیلمکدن محروم قالوب
(المرء عدولما جهل) فحواسی اوزره بیلمدکاری شیئه

چشم حقارتله نظر ایدرلر اما خردمندان زمان ظلمت
جهل و عنادی شعاع مهر منیر عقل ایله محو ایلیه رک
و عزیز و قیمدار اولان عمرلرینی اهو و اعب ایله کچیریه رک
(من تعلم لسان قوم امن من مکرهم) و (کل لسان فی
الحقیقه انسان) مزایای حلیلی درک و تفهم ایله فوائد
عظمایه نائل اولدی بلر اهل علم و معرفت علوم و فنون
متنوعه یه متعلق پک چوق کتابلر تألیف و تصنیف
ایلدکلری مثلاً طبیعت و طبیعت بنی ادمه شجاعت و تهور
و غصب و نجبر و کین و تکبر و حماقت و فراست و حلم
و درایت و حیلله و مکر و صبر و تقلید و مبداهنه مر کوز
اولدیغندن اشبو اوصافک هر برینه موافق و مطابق
اولق و انسان کندی حالنی بونوره تطبیق ایلدیکی حالده
قنغینندن ایدوکنی اکلامق اوزره حکمای متقدمین
برطاق امثال غریبه و حکایات عجیبه قلمه المش و بونلری
سرچه و طوفان و قارغه و جبل قوشی و او کوز و میمن
و مرکب و کیک و قاپلان و ایو و ارسلان و ضربتلان و عقرب
و پیره و بیلان و سوسمار کبی او چوچی و اوتلایچی
و یرتیچی و صوفیچی حیوانات لسانندن ترتیب ایلملر در
حکایات مذکوریه عقلی مطالعه ایتدکجه عبرت و نصیحت

اللوب جهلا دخی عادتلری وجهله استهزا ایدرلر اشته
بوجهله دن حکیم لقمانک ترتیب ایلمش اولدیغنی برطاق
امثال و حکایات فرنکستانده زبان عربیه دن لسان فرانسیوی یه
ترجمه اولمش اولدیغندن عاجزلری دخی امثال مزبوریه
ناصیه لرنده اثار صلاح و رشد و سداد هویدا اولان فؤاد
پاشا مر حومک احقادندن حکمت و رشاد بکلر ایچون
فارسی و ترکی لسانلرینه ترجمه ایلدم اگرچه مترجم
فرانسوزجه ترجمه سنک بعض محللارنده اوتوزنجی میثانده
اولدیغنی کبی پوستی لاشه (cadavre) و دندانن پنجه
(griffes) دیوسه و ایله ترجمه ایلمش ایسه ده تفهم
مقصود و مر ائمه برکونه یا کلساق اولدیغندن عاجزلری
دخی بورالرینه اصلا تعرض ایتیبوب عربیسنی دخی حالیه
ترک ایلدم فقط مترجم کندی مقدمه سنده لقمانه نسبتله
درج ایدوب متننده یازماش اولان مشالی ترجمه و درج
و نتیجه معناسنیده علاوه ایلدیکم کبی متنده یازماش و فقط
معناسن بر اعلمش اولان ایکنجی مثالت معناسنی دخی دیگر
مثالتک معناری مثلاً و سهل العباره و تفصیل ایله یازدم
مشار الیهما حکمت و رشاد بکلرک منسوب اولدقلری
خاندانک اوصاف مدوحه لری بو مختصره صغیره جغندن

خاندان مشارالیهما نیک خدمات جلیله و اوصاف علیله
یکرمی پیش سته مدت دوام ایدن سیاحتیه مشاهدات
و تحقیقاتی مشتمل اوراق اوزره قلمه المعبده اولدیم
سیاحتنامه ده صوره سیله بیان و تحریر اواند جقدر اشبو
سیاحتنامه ده کردیکم مملکت و کوردیکم مملکت اخلاق
و ادب و اسان و ادیان و عصبیان و طغیان و وحشیت
و انسانیت و مدنیت و بدو بت و ترقی و تدنی و معموریتلری
حقیده تفصیلات و ایضاحات و بریله جقدر سیاحت
ابتدائی کشمیر مملکتی اولوب اورادن هندستان و افغانستان
و خراسان و ماوراء النهر و ایران و کردستان و عربستان
و روم و دارالخلافه العلیه عثمانیه اولان استانیوله
و استانبولدن صدر اعظم اسبق رشید پاشا مر حومک
مخدوم امجدی پارس سفیر کبری جمیل پاشا ایله پارسه
عزیمت و فرانسه دولتنک پروسیا دولتیله وقوعبولان
محاربه لرنده پارس شهرینک محاصره سته یقین پارسدن
چیتدق دیپ اسکله سته واوراده حذاق اطباءدن
و احبابدن موسیو زانبا قوایله ملاقات اولدق دوققور
مومی الیه ایله برابر اولدق و بلجیکا و المانییا و اوستریا
مالکندن در سعادته و دفعه ثانیه اولق اوزره و سیاحت

طریقیه ینسه در سعادتن دوات علیله ارکان خربیه
مضابطانندن حسیب پاشا مر حومک فرزندان جندی
شوقی بک ایله اوروپا به کیدوب میر مومی الیه ایله برابر
در علیله عودت ایلدیکم جهته سیاحتنام بورالک
احوالندن و یکرمی پیش سته نیک وقوعانندن باحث
اوله جغندن شیخ سعدینک شوایکی بیتیه اکتفا ایلدم
✽ نگویند از سر بازیچه حرفی ✽
✽ کران بندی نکیرد صاحب هوش ✽
✽ و کر صد باب حکمت پیش نادان ✽
✽ بخوانی آیدش بازیچه در گوش ✽

✽ حضرت لقمانك مثالريد ✽

✽ برارسلان ايله ايكي اوکوز ✽ ۱

ارسلانك بري ايكي اوکوزه بردن حمله و هجوم ايدر
اوکوز در حال باش باشه و يروب بوينوزل يله مقابله
ايلر ارسلان بونلرک او اصورته اتفاق و اتحادلر بني باقي
اولدقجه هيچ برينه ظفر بوله ميه جغني اکلا بوب حيله ايله
اوکوزلر دن بريني (اگر ارقداشندن ايريلور واني تنها
يراقور ايسک سکا اصلا تعرض و مداخله اتم ديه رک
الدادوب يکديکرندن ايرير وايکيسينده برر برر تلف ايدر
(معناسي) ارالنده اتفاق و اتحاد حاصل اولان ايكي مملکت
اهاليسي هر زمان دشمنك مضرتندن امين اولوب
اتفاقسزاق سييله تفرقه حالده بولنانلر دخی آخر الامر
پریشان اولورلر

✽ برکک ✽ ۲

ککک بري صو اچمک اوزره برچشمه به کاور صوده
صورتک عکسني کوروب اياقلرينک غایت اينجه لکندن
طولاني محزون و بوينوزلینک يوک اولديغنی کوره رک

ممنون اولور او ائشاده رقاچ اوجينک کال سرعته
اوزرينه طوغري کلدکاري بني کور مسيله همان فرار
واوجيلر ارقه سندن قوشمغه ايتدار ايدرک بر خيلي مدت
صحرا و يساباني طولاشدقدن و اوجيلر ارتق بوني اله
کتورم کدن اميدلر بني کسد کدنصکره ککک يولي
بر اورمانه تصادف ايدرک صابر بوينوزلري اورمانده کي
اغاجلرک داللرينه صار يله رق کندوسني قاچتدن منع
ايدر و اوجيلر يتشوب تلف ايدرلر ککک اوارالق حقارتله
نظر ايتديکم و بکمدیکم شي بني ساحل سلامت ايصال
و چشم تحسين و تقدير ايله باقدیغم و بغایت ممنون اولديغم
بوينوزلر ورطه هلا که ارسال ايلدي ديمشدر (معناسي)
بعض شيلر ابو کور يتوب نتیجه سي فنا چقدیغنی کي
بعض دخی فنا کور بنور و انجسام کار ده نتیجه سي کوزل
چيقار

✽ برکک ✽ ۳

ککک بري خسته اتوب دوستلري استفسار خاطر ضمنده
ساکن اولديغنی محله کله رک زیارت ايدرلر ايلدي بونلر
استفسار خاطر ايجون کلوب کتدکري زمان اوجوارده کي
اوتلري يتوب بتورمش و اطرافده اوتدن وينه جکدن

اثر راقعش ایدیلر کیک کسب صحت و اعاده عافیت
ایدرك ييدك هيج برشی بولد یغندن اچلقدن تلف
اولور (معنای) اقربا و تعلقات و عیال و اولادی کثیر
اولنرك آلام واکداری دخی عظیم اولور

❖ برارسلان ایله برتلیکی ❖

ارسلانک بری کونشک شدت حرارتندن برغارک سایه سینه
التجسابتدی اوراده برچکر که پیدا اوله رق ارسلانک
ارقه سنده طولاشغه باشلیجه ارسلان خویله رق صاغ
وصول طرفینه دوز و کمال تهور و غضبندن دتر ایدی
تلکینک بری بو حالی کوروت کولدی ارسلان تلکی به
خطاباً (بنم مشاهد، ابتد یکک وجهله لرزان اولقلغم
چکر کدن قور دیغمدن دکل بلکه انک حقارتندن در
دیدي (معنای) عافله حقارت اولومدن بدتر در

❖ برارسلان بر او کوز ❖

ارسلانک بری بر او کوز کوروب پاره لاق استدیده
او کوزک جسامت و قوتندن قورقه رق او کوزک یانته
تقرب ایله بو کون بر قوزی کسدم بیورون بو کیجه برلکده
یهلم دیدی او کوز دعوته اجابت ایدوب برلکده ارسلانک
ساکن اولدیغی محله کادیار ارسلان اوراده برچوق

اوطون ییغیش و بر قوجه قزخان قویغش اولدیغنی
او کوز کورر کورمن کپویه دونه رک فرار ایدی ارسلان
کلمکزی متعاقب عودته سبب ندر دیو سوال ایلینجه
کوردیکم حاضرلق قوز یدن بیوک برکسه ایچون
اولیدرطن ایدرم دیغدر (معنای) عافله ککر کدر که
دشمنک سوزینه الدائمیه وانک انس والفتنی قبول
ایلیه

❖ برارسلان ایله برتلیکی ❖

ارسلانک بری اختیارلیوب ارتق صید و شکاره قدرتی
قالدیغندن حبله و دسیسه ایله نفقه سنی طوپلامق و آخر
عمرینه قدر آج قالماق اوزره تمارض ایدرك برغارک
ایچنه کپروب خسته لغنی اطرافه اعلان ایلدی استفسار
خاطر ایچون برچوق حیوان کلسیله بونلری مغاره نک
ایچنده پاره لیه رق اکل ایدردی برکون تلکینک بری
مغاره نک قپوسی اوکنه کلوب ایچرو به کیرمکسزین
ارسلانه سلام و یره رک احوالندن سوال ایلدی ارسلان
ایچرو به نیچون تشریف بیورم یورسکر دیدکده (قولاکرده
ایچرو به کپروب افندمرنی کورمک و خسته لغنک
درجه سنی اکلامق استه یور ایسه مده ایچرو به کیرنلرک

يك چوق ايزلر بنى كور يورم لکن طيشارويه چيقش
هيچ برکيه نك ايز بنى كور يورم (ديو جواب ويرمشر
(معناسى) عاقله لازم اولان تجربه ايتكسز ين هيچ رايشه
مباشرت ايلامكدر

❖ برارسلان ايله برادم ❖ ۷

برادم ايله ارسلانك برى ارقداش اوله رق بولده كيدرلر
و بونلر كندى زهر وقوت ومهابت وشجاعتلرندن بحث
آچهرق بكد يكر نك خلافته سوز سويلرلر ايدى ارسلان
قوت وشجاعتنى تعريف وتوصيفده مبالغه ايدوب
اوانئاده انسانك برى ارسلانى الله الوب بوغنى اوزره
اولديغنى كوسترد ديوار اوزر ينه ترسيم ايدش برتصوير
كوره رك ارسلانك ارقداشى اولان ادم بوكا باقوب
كولد كده ارسلان (اكر ارسلانلر بنى ادم ككي علم
تصوير ييش اواسه ز قنغى ادم ارسلانى بوغغه مقتدر
اولور ايدى بلكه ارسلان ادمى بوغاردى ديمشدر
(معناسى) انسان كندى اهل وعيال واولاد و خويشاوندك
شهادتلىر يله تزكيه اولغش اولر

❖ برارسلان و بر كيك ❖ ۸

كيكك برى اوجيلردن اچتران قاجهرق برغارك ايجنه

كيرر وارقه سندن برارسلان كلوب تلف ايدر كيك
كندى كند يته نجب بد بخت ايمشم كه آدم دن قاچدم
واندن خونخوار بر كسه نك پنجه ظلمه دوشدم ديمشدر
(معناسى) بعضاً اوفق بر بلادن قاچوب بيوك بر مصيبت
كرفتار اولق واقعدر

❖ كيك وتلكى ❖ ۹

بروقت كيكك برى صوصا ديغندن صوبنديك ايجنه كيروب
طمعندن برخيلي صو ايجد كدن صكره چيقق استر
ايسه ده ممكن اوله مر اوارالق تلكيك برى بونى كوروب
اي برادر قنايش طوتمشك زيرا ايجرويه كيرمر دن
اول نصل چيقه جغنى تصور ايتامشك دير (معناسى)
مشورتسز ايشك نيجه سى بوبله اوور

❖ طوشانلر ايله تلكيلر ❖ ۱۰

بروقت آق بابالر ايله طوشانلر اراسته جنك وجدال واقع
اولوب طوشانلر تلكيلر ك يانه كيدر ك محبار به ايجون
امسداد استدكارنده تلكيلر اكر بزسزى وجنك ايتديككن
كسه لرى بظامش اولسه ايدك تكليف كرى يرينه كتور رايدك
ديمشدر (معناسى) ادمه كر كدر كه كندندن زياده قوتلى
كسه لر ايله مجادله ايتديه

و بوستانده كك يلى ترىه ايليان اوكى اناسيدر جوانى
و برمشدر (معناسى) اصل والده نك چوجقار حقتده تربيه سى
اوكى والده سنك تربيه سندن مكمل واعلا در
﴿ برادم ايله برت ﴾ ۱۶

ادمك برى كندى خانه سنده برته طابار و هر كون
برقربان كسرايدى بو يولده مال و ملكنى تلف ايتىدى
بت او ادمه خطابا كندى مالى بنم ايچون تلف ايتمه
زيرا آخر تده بكا ملامت ايدمه چكساك ديمشدر (معناسى)
يك چوق ادملر اللرنده اولان سرمايه بى بى محل صرف
واستهلاك ايتد كد نصكره الله برى فقير و ذليل ايلدى
ديرل

﴿ بر عرب ﴾ ۱۷

بركون عربك برى ايرمه كك يوب يا ضلنق ايچون
كندوسنى بيقامقده اولديغى حالده ادمك برى اى برادر
چونكه بيقانق ايله سنك بياضلنقلاغك ممكن دكادر بارى
ايرمغى بولا تدرمه ديمشدر (معناسى) طبيعتده ممكن اولان
شى تغير ايتز

﴿ برادم ايله برقسراق باور بسى ﴾ ۱۸
ادمك برى قسراغه بنوب كك يدركن قسراق بولده

ظو غورمش و ياور بسى اناسنك ارقه سندن واوژا قدن
كلمكه بولمشيدى ياورونك بورغونلقدن تاب و توانى
كسيله رك و ارتق بور يلكه مجالى قلدبرق بولده طوردى
و صاحبنه افندم كور بيورسون كه بن دهاك و چك
ويول بورومكه اقتدارم يوقدر اكر سن بى بوراده
براغوب كيدر ايسك البته بن اولورم اما بى برا بر الوب
كتورر و بيو بونجه به قدر تربيه ايلرايسك سنى ارقه مة
الوب استديكك يره يك جابوق كوتورورم ديدى (معناسى)
ارباب استحقاقه دائما ابوالك ايتك لازمدر

﴿ برادم ايله خنزير ﴾ ۱۹

ادمك برى برقيون و برچكى و بر خنزيرى حيوانه يوكلدوب
صاتمق اوزره شهره كوتورر و بونلردن قيون ايله كچى
اصلا حركت ايتزل ايدى اما دوموز راحت طور محبوب
دائما اضطراب و حر كنده اولسيله صاحبي بهى حيوانلرك
الك الچنى قيون و كچى هيچ بر كونه اثر اضطراب
كو سترمدكارى حالده سن نيچون يرنده طور مق استرسك
ديد كده هر كس كندى نفسنك در دينى ابو بيلوز
وين بياورم كه ادملر قيون و كچى بى يون و سودينى
المنى ايچون سسورلر و بنده بونلرك هيچ بريسي يوقدر

يحيى يا لورم كه شهره واصل اولديغيم كون جاتك
چقديغى زماندر ديمشدر (معناسى) بود نياده كندى
كاهنى بيلنر عذاب اخرتى دخی طانير

﴿ برطوشان ايله قاپلومباغ ﴾ ۲۰

بروقت طاوشان ايله قاپلومباغ يارش ايتك اوزره بحث
ايدرك برطاغى حد تعين ايتديلر طاوشان كندى
خفيفلكنه وسرعتله كيديشنه مغروراً اويقويه واروب
قاپلومباغ ايسه ثقلت وجودينى واغز كيديشنى ملاحظه
ايدرك ويوله روان اوله رق دائماً كيدر ايدى طاوشان
دها اويقودن اويانقسزىن قاپلومباغ معهود طاغده
ايرشدى (معناسى) اغر وجود ايله اهسته اهسته كيمك
خفيف بدنه عجله ايلكدن ايودر

﴿ برقورد ايله ارسلان ﴾ ۲۱

بروقت قوردك برى برده موزياوروسنى طوتوب كيدر ايكن
يولده برارسلانه راست كه رك قوردك النمن ياوروي
الدى قورد كندى كندينه دير ايديكه بنده بونده تعجبدنه
ايدم كه غضب اولمش شى بنده نصل قاور (معناسى)

ظلمه الشمس مال ظالنده قالمز و اكر برمدت قالسه بيله النمن
متمتع اوله من. (*)

﴿ عوسج اغاجى ايله برينچوان ﴾ ۲۲

بركون عوسج اغاجى بعجوانه اكر بنى بركسه كمال اهتمام
ايله بوستانك اوزته سنه ديكوب صوو و برسه و خدمت
ايله بنم كل و ميوه مه پادشاهلر ميل ايدر ديدى بعجوان
اينانوب بونى بعجه نك اوزته برنده بر كوزل محله ديكه رك
كونده ايكي كره صوو يرير ايدى اغاج نشو و نما بولجه
ديكتلري قائلشوب داللى اطرافده اولان اغاجلري
احاطه ايندى و كوكى اول درجه بيودى و برلشدى كه
ديكتلر ينك چوقلغندن هيچ بركسه ياقلشمفه مقتدر
اوله مدى (معناسى) بركسه فنايه نقدر ابولك ايدر ايسه
اول قدر اندن فنالق كورور

﴿ برعرب ﴾ ۲۳

عربك برى قارياغر ايكن اثوابنى چيقاروب وجودينه
قار سورمكه اولديغى حالده بركسه نيچون وجودينه
قار سور يورشون ديو سوال ايلد كده بياضلمق ايچون
ديدى بونى حكيمك برى ايشيدوب بهى ادم بيهوده اذيت
(*) عوسج عربستانده بولتور چوق ديكىلى براغاجدر

چکمه زيرا قارسنك وجودىنى بياضند یرمن بلکه سنك
وجودك انى سياهلند یرر ديمشدر (معناسى) فنا ادم هيج
برشى نى ايوانده ماز بلکه ايوي فنا ايدر

براشك آريسى *

بركون اشك آريسى بال اريسنه اكر بنى برابر كوتوريز
ايسك سنك كى و بلکه سندن دها ايوبال ييارم ديدى
بال اريسى راضى اولوب برابر كوتوردى وقتا كه اشك
اريسى بال يايه ميجه بال اريسى اتى اويله صوقديكه
حياتدن اميدى كسلدى جان ويرير كن كندى كندينه
بن بوعقوبته مستحق مادامكه بن نفت پايغه بيله
مقتدر دكل ايدم بال يايق دعواسنى نه ايچون ايتشيدم
ديمشدر (معناسى) برخيلى كسه ر هيج برشى بيلدكلرى
حاله بيلكيجلاك ادعاسى ايدرلر

برجوجق *

بروقت چوجنك یرى نهره كيروب بوزمك بيلد بكيچون
غرق اولق درجه سته گلجه بولدن كچى توك برندن
كندوسنى قورتارمق اوزره امداد استه دى او آدم
كلور كلن ملامته باشاش اوزرينه چوجق ابتدا بنى
بوورطه هوانا كدن قورتار بعه هر نه ملامت استر ايسك

ايله ديدى (معناسى) ادمه اكر كدر كه خوف وقتنه
ملا مت ايمه به

برجوجق ايله عقرب *

چوجنك یرى چكر كه اولامقله مشغول ايدى برعقرب
كوروب واتى بيوك برچكر كه ظن ايدوب طومق ايچون
النى اوزاتديسه ده دقتله باقد قده عقرب اولديغنى اكلايه رق
النى چكدى عقرب اكر بنى الكاه طوتيدك اويله ظن
ايدرم كه چكر كه اوندن كلياً فارغ اولور ايدك ديدى
(معناسى) انسان ابتدا خير و شري ايوجه ملاحظه
ويوده او ايشه مباشرت ايد

كوكرجينك یرى *

كوكرجينك یرى صوصايوب صو ارامق اوزره هر طرفه
سكيدر كن اثنای پروازنده برديواره ايچنده صو طولى
برطرف رسمى كوردى كندوسنى ديواره شدتله چاروبوب
اولدى جاني بندن چيقار كن كندى كندينه بنم نقدر
طالعم فتادر كه صو ارامقده او قدر عجله ايتدم كه نفسى
ورطه هلا كه دوشوردم ديدى (معناسى) هر خصوصه
صبر و ثباتى سرعت و عجله دن ايدور

❖ ۲۲ ❖

❖ برکدی ❖ ۲۸

کدینک بری تیمور جینک دکانسه کلوب یره آتیش بر اکه
بوله رق دایله بلامغه باشلدی و دلندن آقان قانی اکه دن
آقیبور ظن ایدرک الوب یوتیوردی دیلنی برابر یوب
اولدی (معناسی) بعض کسدر کنندی مالارینی مفلس
اولمجه به قدر محلسر و حسابسر خرج ایدرلر وایشک نزهه
واره جغنی بلزلر

❖ برکوپک ایله بر تیمور جی ❖ ۲۹

تیمور جینک برینک برکوپکی اولوب تیمور جی ایشه باشلینجه
دائما او بور و تیمور جی ایشمن فارغ اولوبده دوستلریله
طعام اتمکه باشلیدیغی انده اویانوب همان حاضر
بولورایدی برکون تیمور جی بهی کوپک اوغلی کوپک بنم
ایش ایشلیدیکم زمان که اوردیغم چکچک صداسی برلی
دتره دیر او وقت اویانمز واتمک برکن طویلر صورنده
خقیف صدادن اویانورسک دیدی (معناسی) هر کس
کندی ایشه یرایه جق سوزی در حال ایشیدوب ایشه
کامیه جک سوزلردن تغافل ایدر

❖ کوپکرایله بر تکلی ❖ ۳۰

کوپکرایلر برارسلان پوستنی بولوب وهریری بر طرفدن

❖ ۲۳ ❖

طوتوب چکرلردی تلکینک بری بونی کوروب اکرارسلان
دیری اولسنه ایدی انک دیشلرینی کنندی پنجه کزدن
دها کسکین کورر ایدیکر دیمشدر (معناسی) بعض
کسسه لریوک ادمله وقت ضعیفلرنده سوککوب
صابرلر

❖ برکوپک ایله بر طوشان ❖ ۳۱

گلک بری بر طوشانی اوکنه قاتوب بتشدی وطاشی
پارالجه سنه کسکین اولان دیشلریله طوشانی ایصربوب
قان اقمغه باشلایمجه کلب قانی ایچردی طوشان بنی
ایصیردینک وقت اودرجه ایصیردک که کوپک
دوشمنک ایدم اما یلادیغک وقت اویله یلایورسون که
کوپک دوستونم دیدی (معناسی) غدار کسه نک
کوستردیکی محبت وشفقت ایشانلر

❖ قارن ایله ایاقلر ❖ ۳۲

قارن ایله ایاق وجودی طوتان قنغردر دیو مجادله
ایدرلردی ایاقلر وجودی کزدیرن برز دیدکده قارن
اکر بن نک بامش اولسم سز هیچ برشی نی کنورمکه
وبلکه بوریمکه قادر اوله من سکر دیمشدر (معناسی)
اکر برکسه یوکنک یاردی اولقسزین برایش یایمق
ایسترایسه هیچ بر خدمت کوره من

﴿ نمس ایله طاوقلر ﴾ ۳۳

نمسك برى طاوقلرك خسته لغنى ايشيدوب برطاووس
پوستى كيهرك طاوقلرك خاطرلرني سوال ايتك اچون
ياثرينه كيتدى سلام و يروب اى يرادرل نعلاسكر
وحالكز نه بولده بچه يور ديو سوال ايلدى طاوقلر سنك
يوزيني كوزمد بگمز كون حالز يك ابو بچه يور ديديلر
(معناسى) حيله كار كسه محبتنى ربا ايله اظهار ايدر

﴿ روزكار ايله كوش ﴾ ۳۴

پر كون كوش ايله روزكار بزدن قنغيز ادمك اوزرندن
اثوابنى چيقاره بيلور ديو مجادله ايتديلر روزكار بن
چيقار يرم ديو شدتله اسمكه باشلدى و هر نقدر مخالف
اسديسه ده ادم كندوا اثوابنى ابوجه طوتوب صارلدى
وادمك اثوابنى چيقار تمغه مقتدر اوله مدى وقتا كه كوش
كونك اورته سنده قير غيلغنى ارتيردى ادم بوقدر
صباحه تحمل ايدمه يوب البسه سنى چيقاره رقى ارقه سته
اتوب كيتدى (معناسى) تواضع و اخلاق حيله اصحابى
هر استديكى حاصل ايدر

نمس نونك كسريله بر كوچك جا نوردر كه مصر ديارنده
او اور از درهائى پاره لر

﴿ ايكي خروس ﴾ ۳۵

ايكي خروس بر برليله جيك ايدوب و بريسى مغلوب
اولوب قاچدى مغلوب اولان خروس كنديسى تنها
بريرده صاقلدى غالب اولان خروس بر يو كسك طامك
اوزرنده قنادلرني اورور و كندى زور بازوسيله اقتخار
ايدر ايدى جانورلر دن برى حيله ايله قايوب كوتوردى
(معناسى) ادمه لازم اولان كندى قوت و اقتدار ايله
اقتخار ايتماكدر

﴿ قوردل ﴾ ۳۶

قوردل صويك التسه قونلش بر طاقم او كوزدر يلرني
كوروب يانلرنده هيچ كسه اولمديغنى اكلاد قلرنده صويى
تماما اچمه رك در يلرى المى اوزره اتفاق ايتديلر در يلرك
اوزرنده اولان صويى كاملا اچوب كبرديلر (معناسى)
جاهلار لايق اولميه جق ايش ايشلر

﴿ قازلر ايله قيرلانغچلر ﴾ ۳۷

بروقت قازلر ايله قيرلانغچلر معيشتده اشتراك ايدرك
بر صحرا ده قازلرني طو بورورل ايدى اوچيلر بو حاله
واقف اولوب طو تمغه كيتدكلرنده قيرلانغچلر اوچه رقى
كنديلرني ساحل سلا مته ايرشيدمرديلر اما قازلر

وجودلارنىڭ اغرلىقى جەھەتتە اوجىغە مقتدر اولەمىدەرق
اوجىلارنىڭ الله دوشوب ھىلاك اولدىلار (مەناسى)
جەننىتىڭ غىرىلە مەشرىت ايدىنىڭ نىجەسى بولە اولور

❖ بر كوپك ايله بر قورد ❖ ۳۸

بر كون كلك بىر بر قوردى او كنه قاتوب اورايە برويە
قاجردىقچە مېھنەت ايدردى قورد يوزىنى كلبە
طوغرى چو يروب ظن اتمە كە بن سندن قور قىورم دكل
دكل بلكە بنم قور قىدىغم بر كسە دندىر كە سنىڭ اردندن
كلور و بىنى او كونه قاتمشدر (مەناسى) ادمە لازم
اولان كندى ھزىلە اقچىسار ايتىسكدر يوخسە دىكر نىڭ
ھزىلە دكل

❖ ايكى كوپك ❖ ۳۹

بر كون كلك بىر صاحبنىڭ خانە سندنە ضىيافت
اولدىقندىن طيشارويە چىقوب كزر ايكى بولە دىكر
بر كلبە راست كلوب بو كون بزم اودە ضىيافت وار ھا
يىدى برابر كىدەلم ولذتلى طەمەمدىن يىدەلم دىكر الووب
كونوردى مطبخە كىردى كارنە اشچىلاردى بىر بويى باغچى
كوبە كى كورنچە قوروغندىن طوتوب ھوادن فىرلادەرق
دېواردىن طيشارويە آندى بېچارە كاب بىھوش اولدىغى

ھالەدە يۈرە دوشىدى عقلى باشنە كلكرىڭ سىياكىدە
دوستلىرى سىن بو كون ضىيافتە كىتىش ايدىڭ الەتە او كوزل
يىكلىرىڭ لذتلى طاتلىشىسكدر اما بىز كور بىورز كە كادىك
وقت او يەلە كلك كە يولەندە غىب ايتىش ايدىڭ دىشلردىر
(مەناسى) بو كلك طيشارويە آتلىدىغى كىي بەش
كسەلدە ضىيافتدىن طرد اولتەرق حقارت واستىخفاف
ايله چىقارل

❖ بر ادم ايله ايكى يىلان ❖ ۴۰

ايكى يىلان بىر بىرلە غوغا ايتىكەدە اولدىقلى ھالەدە دىكر
بىر يىلان ظھور ايدوب بو نىڭ يىلار بىنى تاليف ايلدىكى
ادەمىڭ بىر كورنچە صكرەدن كلان يىلانە اكر سىن
بوايكىستىدىن ھەش شىر اولسامش اولسە ايدىڭ انلىرىڭ
اراسىنە كىرەن ايدىڭ دىمشدر (مەناسى) فنا ادم
كندى جىستە مېل ايدىر

❖ بر كوپك ايله بر چايلاق ❖ ۴۱

كلبك بىر سىلخىخانەدىن برات يارچەسى قاپوب نەردىن
كچر ايكىن ات يارچە سنىڭ عكسىنى بىرىكىدىن ھەشايوك
كوزەرىڭ اتى آندى وانىدە چايلاغىڭ بىر قاپوب كىندى
كوپك عكسىنى كوردىكى اتى ارامق اوزدە صويك اچىدە

آئیلوب ارادیسده بوله مدی اولکی اتی بولق استیوب
اتی دخی اله کنوره منجه کندی کنده عجبایدناده بندن
دهساندان وارمیدر زیرایشیم یرایسه جق شیئی
ویروب هیچ فائده سی اولیان شیئی طلب ایتدم
دیشدر (معنای) بعض کسه لر لرند اولان ازشیئی
موهوم چوق شیلر اله کنورمک ارزوسیه انیده لرندن
چیقاریرلر

﴿ ارسلان وقورد وتلکی ﴾ ۴۲

برکون برارسلان و برقورد و برتلکی آوه کیدوب برطاغ
کچیی ایله برکیک و برطاوشان صید ایتدیلر ارسلان
قورده بونسلری بئیزده تقسیم ایله دیدی قورد طاغ
کچیی سزک و کیک بنده کزک و طاوشان تلکینک اولسون
دیدي ارسلان بو تقسیمه جانی صیقیلوب اتی بوقارویه
قالدیره رق قوردک باشنه اویله اوردی که باشی ارسلانک
اوکنده یوارلندی اندن صکره تلکی نه سن تقسیم ایله
دیوت تلکی طاغ کچیی افندمزک صباح طعما یچون
وکیک اخشام به کچون و طاوشان صباح ایله اخشام
یئینده اوکله وقتي اچون سزک اولسون دیدکده
ارسلان تلکیندن ای تلکی تعجب حکم ایتدک و بونی

سکا کیم تعلیم ایلدی دیوسؤال ایلنجه تلکی افندمزک
اوکنه دوشمش اولان قوردک باشی اوکرتدی دیشدر
(معنای) یوکلرک طبیعتلرینی لایقیسه اوکره نوب
مزاجلرینه توافق اید، جک صورتده حکم ایتلی
ویاخود اوزاقده طوروب سبرایلمیدر

تمت ترجمة امثال القمان في تهذيب الازهان

في شهر ربيع الاول ۱۹ سنه ۱۲۹۲

بسم الله الرحمن الرحيم

میساس یقیاس مر آفریننده را سزده که عالم علوی را
 یچندین مصابیح انجم عالم افروز چنان اراسته ساخت
 که در کیفیت ماهیت شان هزاران هزار منجمان دور بین
 هایم و حیران و عالم سفلی را بموالید ثلاثه چنان پیراسته
 گردانید که چندین هیئت شناسان باریک انظار و
 مهندسان دقیق افکار در کشف افطابش چون الت
 پرکار سرگشته و سرگردان مانده بتکرار (سبحانک
 ما خلقت هذا باطلا) بالوهش اقرار مینمایند پس خلاق
 علی الطلاق چنانچه نباتات را بر معدنیات بنشوند و نما
 امتیاز داده و حیوانات را بر نباتات بحس حرکت ممتاز
 گردانیده و انسان را بنفیس ناطقه و تصورات و تصدیقات
 بر جله ذی روح فضیلت بخشیده است همچنان بشرف
 تربیه و تعلیم ادیب را بر بی ادب و عالم را بر جاهل و عاقل را
 بر غافل و عادل را بر ظالم و ذی را بر غبی ترفیع و ترجیح
 کرامت فرمود چنانچه مشاهده هم میشود که بسیاری از
 حیوانات غیر ناطق بسبب تربیه آنچه باشعارات میدانند

ناطقان بدوی بی تربیه بچوب والات هم فهمیده نمی
 توانند و اگر چه خشک مغزان هر طائفه بمبایت لغات
 و اختلاف السنه تنها زبان خود را بهتر پنداشته الفاظ
 دیگر از اچون آواز مرغان مسجع تصور نموده بمضمون
 (کل حزب بما لدیهم فرحون) از مزایای کتب اخبار
 و تواریخ و فصاحت و بلاغت و حکمت و فلسفه و ریاضیات
 و ادبیات و اخلاق و عادات و زبان و ادیان طوائف
 دیگر محروم مانده بحکم (المرء عدو لما جهل) بچشم
 عداوت نگاه انداخته است هز امتنا یند اما مردمان
 خردمند که شمع مهر منیر عقل شان بر سویدای ظلمات
 بخردی شعله باشگشته تاریکی جهل و عنا در انحو
 کرده اند بمضمون (من تعلم لسان قوم امن من مکرهم)
 (و یا و افاق مفهوم) (کل لسان فی الحقیقه انسان) عمر
 عزیز خود را بلهو و لعب بر باد ناداده از چنین فوائد
 عظمی بی بهره نمی مانند بنا برین حکماء متقدمین امثال
 غریبه و حکایات عجیبه از زبان پرند و چرند و درند
 و کزنده چون کنجشک و بازو زاغ و تیهو و گاو
 و بوزینه و خرو و آهو و پلنگ و خرس و شیر و کفتار و کژدم
 و قیق و مار و سوسمار مطابق بسیاری افراد بی آدم که

در طبیعت ایشان نیز شجاعت و نهور و کین و تکبر
و غصب و تجبر و فراست و حقاقت و حلم و درایت و حيله
و مکر و ثبات و صبر و تقلید و چابکدستی یافت میشود بهترین
نهی ترتیب داده اند تا خرد مستندان برای عبرت و پند
و بختزدان برای تیزه و ریشخند مطالعه نمایند و از آن
جمله امثال لقمان حکیم را بفرنگستان از زبان عربی بزبان
فرنگی ترجمه نموده بودند و اگرچه مترجم در بعضی جا چون
در مثال ۳۰ پوست را بلاشه (cadavre) و دندان را به پنجه
(griffes) بسه و ترجمه کرد بود ولیکن در تفهیم مراد
امثال مذکور از سدد نیز بیرون نبر آمده بود لاجرم از راه
هیچ وجه تعرض ننموده و عربی را نیز چنانچه بود بحال
خود گذاشته مگر دو مثال که یکی را از آنها مترجم در
مقدمه خود نسبت بلقمان داده بترتیب ننوشته بود و آن
بیکر مثال که مثال دوم است هر دو بی نتیجه مانده
بودند ما آنها را نیز در فارسی و ترکی از معنی محروم
نکذاشته و در بعضی جا معنی امثال مذکور کی بتفصیل
و بیان مطابق شیوه زبان عبارتی سهل و آسان پیاس
خاطر نیرکان صدر سابق فواد پاشا یعنی حکمت و رشاد
بیک که آثار حکمت و رشادت و صلاح در ناصیه شان

نموده است بفراسی و ترکی ترجمه نمودیم و اوصاف
خاندان مدوح و موصوف اگرچه در اینجا جای کنجایش
ندارد اما در سیاحت نامه بنده که مشتمل بر آداب و اخلاق
و لسان و ادیان و عصیان و طغیان و وحشیت و انسانیت
و مدنیت و بدویت و ترقی و تدنی و غمخوارت و ویرانی ملل
مختلفه از ابتدای خطه کشمیر به هندوستان و افغانستان
و خراسان و ماوراءالنهر و ایران و کردستان و عربستان
و ترکستان و روم تا دارالخلافه استانبول و از آنجا با ولد بزرگ
صدر اسبق رشید پاشا یعنی سفیر کبیر دولت علیه عثمانیه
محمد جمیل پاشا پاریس و در تاریخ محاربه دولت
فرانسس بادولت پروس بقریب محاصره شهر پاریس
رو بکر رنهاد به بندر دیپ و در آنجا بدقتور زانباکو
که یکی از حکماء حافظت ملاقی شده بایکدیگر بلندن
و باحقیق و المانیا و اوستریا تا استانبول و از آنجا نیز مره
ثانیه بسیاحت ممالک اروپا بفرزند ارجمند حبیب پاشا
یعنی شوقی پیک که یکی از ارکان حرب دولت علیه عثمانیه است
سیاحتی مکمل بوقوع انجامید و آنچه در مدت بیست
و پنج سال بمشاهده رسیده است حتی الامکان تحریر و بیان
خواهد کرد بدین اهدای این دو بیت سعدی اختصار نمودم

﴿ نگویند از سر باز بچه حرفی ﴾
 ﴿ کزان پندی نکیر دصاحب هوش ﴾
 ﴿ و کر صد باب حکمت پیش نادان ﴾
 ﴿ بخوانی ایدش باز بچه در کوش ﴾

﴿ امثال لقمان حکیم ﴾

﴿ شیری بادوکا و ﴾ ۱

یکبار شیری بر دوکا وحله آورد ایشان هم باهم فراهم آمده شاخهای خود را چنان بوی میخلانیدند که در میان شان مجال دخل نیافت پس یکی را از ایشان بفریب گفت که اگر از رقیق خود جسد ایشوی باتو تعرض نخواهم نمود و وقتی که از هم جدا شدند هر یک راتنها کشته بکار برد (معنایش آنکه) اگر رای ساکنان دود بار بایکدیگر اتفاق نماید دشمن برایشان دست یافته نمی تواند و اگر متفرق شد همگی یکبار هلاک میشوند

﴿ آهوئی ﴾ ۲

وقتی آهوئی برای تسکین حرارت تشنگی بر چشمه زلال رسیده عکس خود را نیز در آن مشاهده نمود اگر چه

از باریکی و لاغری پایش بسیار اندوهگین شده بود اما چون بزرگی شاخهایش نگاه کرد خیلی خورسند گردید و در همان اثنا بعضی صیادان چون بلای ناکهان بر سرش هجوم آوردند بیچاره رو بکر بنهاد و تاذر دشت و صحرا میکرد یخت صیادان بروی دست یافته نتوانستند و چون رهگذرش بکوه افتاد و شاخهایش با شاخهای درختان بند میشدند شکاریان از دنبالش رسیده بکشتند و در وقت جان کندن میگفت آنچه را که بنظر حقارت میدیدم مرا خلاص کرده بود و از آنکه کلان دیده شاد شده بودم مرا در ورطه هلاک انداخت (معنایش آنکه) چنانچه بعضی چیزها خوب میمانند و نتیجه شان بد می باشد و بر اینسان بعضی چیزها بد میمانند و بر اینجام کار نتیجه شان خوب می باشد

﴿ آهوئی ﴾ ۳

یکبار آهوئی بیمار شده بود دوستانش برای اعاده آمده سبزه و گیاهی که باطراف مسکنش رسته بود چیده میبردند و چون شفا یافت و برای خوراک هر چه تمامتر گردید کمتر دست داد و بکر سبزی مرد و برفت (معنایش

آنکه) هر کس که برادران و خویشاوندان بسیار دارد
اندوه هم بشمار دارد

شیر و روباه

یکبار شیری از شدت تابش آفتاب انجا بنایه غاری
آورده قرار گرفت هم در آن اثنا ملخی پیدا شده پریشانش
اغاز کردن نمود و چون شیر برین حال وقوف یافت
بر چینه بچپ و راست میدید و بر خود میلرزید و باهی
هم بوی دیده می خندید شیر او را گفت که این نزدش من
به از بیم ملخست بلکه از خشم آن حقارت است که بمن
میناید (معنیش آنکه) حقارت بر مرد دانا از مرد
صعتر است

شیر و کاه

وقتی شیری خواست که کردن گاوی بشکند ولیکن
از بسیاری زور آن جسارت هم کرده نتوانست پس
نزدوی رفته بطریق فریب گفت که من امر وزیر
کشته ام و میخواهم که امشب طعام زبا یکدیگر تناول
نمائیم کار هم دعوتش را اجابت نموده رو بمسکنش نهاد
و چون در انجا رسید دید که شیر از هیزم و دیک تنداری
بسیار مهیا ساخته بود همان بمشاهده اینحال زود پس

کردید و بکر نخت شیر گفت چرا انجا آمدن اینچاپس
میگردی کاه و جواب داد این تنداری که من می یستم چنان
می پندارم برای کسی حاضر شده است که از بره خیلی
بزرگ باشد (معنیش آنکه) دانا را باید که بحرف دشمن
یاور نکند و توانست او نپذیرد

شیر و روباه

وقتی شیری از پیری ناتوان کشته هیچ کدام ازدد و ذام
شکار کرده نمیتوانست پس خواست که در باب معیشت
حیله باز دیشد تا مدتی بر قاضیت بگذراند بنا برین
از روی مکر خود را بیمار ساخته در غاری انداخت پس
هر چهار پائیکه بجهت اعاده اش می آمدند درون غار
کردنش را شکسته میخورد روزی روباه هم برای پرسش
آمد و بر در غار ایستاده سلام داد و گفت ای سرور
جانوران چگونه شیر گفت ای روباه چرا درون نمی آئی
روباه گفت من نیز میخواستم که درایم اما آثار پای
کسانیکه در آمده اند بسیاری بینم و هیچ کسیکه بر آمده
باشد نمی بینم (معنیش آنکه) دانا را باید که پیش از از مایش
بکاری شروع نماید

شیری و آدمی *

يك وقت مردی و شیری در راه با هم میرفتند و در باب زور و قوت خود بخلاف یکدیگر سخن می گفتند اگر چه شیر قوت و هیبت خود را بمبالغه اظهار می نمود اما مرد مذکور بردباری تصویر داده یک شیری را خفه میکرد دیده بخندید شیر بوی گفت اگر شیران هم مانند بنی آدم عالم تصویر میدادند پس هیچ کدام آدم نمی توانست که شیر را خفه بکند بلکه همیشه شیر آدم را خفه میکرد (معنیش آنکه) آدم بخواهی اهل خانه خود تزکیه یافته نمی تواند

شیر و اهو *

یکبار آهوئی از ترس صیادان کر بخته بغاری درآمده شیری نیز از عقبش درآمده و برآید زید اهو با خود میگفت من چه بد بخت هستم چونکه از آدم میگریم و ختم و حالا بدست کسی افتادم که از وی زور و تر است (معنیش آنکه) بعضی کسان از ترسی کم میگریزند و در بلائی بزرگ می افتند

اهو و روباه *

وقتی آهوئی تشنه شده بود و در برکه درآمده از روی

طمع آب را بسیار نوشید و چون خواست که برآید برآمده نتوانست و روباهی بوی نظر انداخت و گفت ای برادر کاری بد کردی زیرا پیش از درآمدن نیگو تصور برآمدن نمودی که چطور بایستی برآمدن نتیجه (قدم الخروج قبل الولوج) (کاری مشورت چنین نتیجه می بخشد)

خرکوشان و روباهان *

وقتی در میان کرکسان و خرکوشان جنگی واقع شد خرکوشان بتزد روباهان رفته برای کارزاری خواستند و روباهان گفتند که اگر ما شمارا وان کسانی که بابیشان محاربه میکنید نمی شناختیم هرآینه تکلیف شمارا بجای آوردیم (معنیش آنکه) آدم را باید که همراه کسی که از خود زور خند تر باشد مجادله نکند

خرکوشی و شیری ماده *

روزی خرکوشی شیری را گفت که من در هر سال بچکان بسیار میرایم و تو در تمام زنده گی خود يك یاد و میراثی ماده شیر گفت که راست میگوئی ولیکن آن یکانه شیر بچه شیر است (معنیش آنکه) یکدانه فرزندی دانا و مبارک بهتر از آنکه فرزندی عاقل و ناهموارند

❖ زنی و ماکیان ❖ ۱۲

وقتی زنی ماکیان داشت که هر روز يك بيضة سيم ميداد
روزی زن با خود اندیشید که اگر خوراك این ماکیان
زیاده بکنم البته هر روز دو بيضة سيم خواهد داد چون
اب و دانه اش زیاده نمود حوصله اش بترقیسو و برود
(معنیش آنکه) بسیاری مردمان برای طمع فائده کم
سرمایه را هم برهم میرتند

❖ پشه و کاو ❖ ۱۳

پشته بر سر شاخ کاوی فرامده قرار گرفت و گفت اگر
سنگینی و کرانی من بتود شوار نماید مرا خبر دا رساز تا
بیم کاو گفت در هنگام نشستن تو خبر دا رنشدم و وقتیکه
رو بپرواز خواهی نهاد نیز خبر دا ر نخواهم شد
(معنیش آنکه) بسیاری کسان اگر چه در نفس خود
قدری ندارند باز هم خود را خیلی سنگین می پندارند

❖ مرد و موت ❖ ۱۴

یکبار مردی باری کران از هیزم برداشته معرفت و چون
از سنگینی بار مانده شد دلتك كشته بار را بر زمین
انداخت و دست را برای طلب مرگ بدست برداشت نیز
دهایش نیز به هدف اجابت رسیده فی الحال ملك الموت

پیدا شده پرسید که مرا برای چه طلبیدی مرد فقیر
از من فریادی بر آورد و گفت ترا بجهت آن خواندم که
کمی باری نموده این بار کمران را بر دوشهایم بگذاری
❖ معنیش آنکه ❖ بجهت عالم هر چند که درین دنیا
خوار و ذلیل هم باشند با این همه زندگی را دوست دارند

❖ یکی باغبانی ❖ ۱۵

روزی باغبانی بقاله را آب میداد یکی پرسیدش که چرا
بقاله صحرای خوب منظر و دیر پای است با وجود که کسی
بتریه او مشغول نمیشود و بقاله بوستانی با این همه
خدمت و تریه سریع الذبول و نا پایدار است باغبان
گفت که پرورش آن از طرف مادر خود است و پرورش این
از جانب مادر اندر است (معنیش آنکه) تریه مادر خود
در حق فرزندان خود بهتر از تریه مادر اندر است

❖ مردی و بنی ❖ ۱۶

مردی در خانه خود بنی را پرستش میداد و هر روز برای
وی قربانی نیز میکشت تا که همه مال را بر باد داد و روزی
بت انمرد را گفت که مال خود را بجهت من بر باد داده
زیرا در آخرت مرا ملامت خواهی کرد (معنیش آنکه)

بسیاری مردمان مال خود را بجا تلف میکنند و میگویند که
خدا ما را فقیر گردانیده است

﴿ زنگی ﴾ ۱۷

یکروز زنگی در جوی درآمده خود را می شست یکی
گفتش که ای برادر سفید شدن تو بشت و شوی از
قوه امکان بیرونست باری تو آب جوی را چرکین مکن
(معنیش آنکه) آنچه در طبیعت ممکن گشت تغییر یافته نمی
تواند

﴿ مردی و کره مادیانی ﴾ ۱۸

یکبار مردی بر مادیانی سوار شده میرفت مادیان در
اثنای راه کره زائید که بدبناش افتاده از دور میرفت
و چون طاقش رفتارش طاق گشت ایستاده صاحب
خود را چنین گفت که ای خداوندی بینی که من خورد
هستم و رفته نمیتوانم و اگر تو مرا در اینجا گذاشته میروی
هر آینه من می میرم و اما اگر همراه خود گرفته ببری
و تا بزرگ شدم تریه بکنی پس ترا بر پشت خود برداشته
هر جا بیکه میخواهی زود میرسانم (معنیش آنکه) باید که
با اهل و مستحق همواره نگرانی نماید

﴿ مردی و خوی ﴾ ۱۹

یکبار مردی کوسفندی و بزی و خوی را بر چهارپائی
بار کرده برای فروختن شان بشهر میرفت اگر چه بزو کوسفند
به هیچ وجه اضطراب نمی نمودند و لیکن خوک
همیشه در حرکت و اضطراب بوده قرار نمیگرفت مرد او را
چنین گفت که ای بدترین جانوران چرا کوسفند و براضطراب
نمی نمائید و تو هیچ آرام نمی یابی خوک جواب داد که
هر کس درد نفس خود از دیگران بهتر میداند و من میدانم که
مردمان کوسفند را برای پشم و بز را برای شیر دوست
دارند و من بدبخت هیچ کدامی ازین دو چیز ندارم پس
بیقین میدانم که همان برسیدن من در شهر مرا بخون
خواهند سپرد (معنیش آنکه) آنکسانیکه درین دنیا
کناه خود را میدانند عذاب آخرت را نیز میشناسند

﴿ سنگ پشت و خرکوش ﴾ ۲۰

وقتی خرکوشی و سنگ پشتی برای سبقت نمودن درنگ
و تا از شرط نموده بجهت حد کوهی معین نمودند
خرکوش باعتبار خفت بدن و تیزی رفتار خود فرو ر
شده بخواب فرو رفت اما سنگ پشت چون بسنگینی
جسم و کرانی رفتار خود ملاحظه نمود در راه افتاده

بر دوام قطع مسافه میکرد و هنوز خرکوش از خواب
برمیخاست که سنگ پشت بکوه مهود واصل گردیده
بود (معنیش آنکه) بستگینی وجود بدوام آهسته
آهسته رفتن بهتر از سبکی بدن و شتاب نمودنست

کرک و شیر ۲۱

يك وقت كرمي بچه خوي را شكار نموده ميرفت و ذر راه
شیری بوی دوچار شده از دستش درر بود و کرک با خود
میکفت من نیز ازین واقعه در تعجب بودم که چیزی
مغصوب چگونه بامن خواهد ماند (معنیش آنکه)
مالیکه ستمگر بستم من ستاند باوی نمی ماند و اگر مدتی
بماند از آن تمتع گرفته نمی تواند

عوج و باغبانی ۲۲

روزی درخت عوج باغبانی را گفت اگر کسی مرا با تمام
در میان بوستانی نشاند آب میداد و خدمت میکرد
بادشاهان بخواهش تمام بگل و میوه من میل می نمودند
باغبان نیز باور کرده او را میان بوستان در زمینی خوب
نشاند هر روز دوبار بوی آب میداد تا نشو و نما یافته
خارهایش قوی شدند و شاخهایش پر شده
عوج در خنثیست پر خار که در بوستان یافت میشود

درختانی که باطراف او واقع شده بودند محاط
گشته بن و پنخس در زمین چنان اسب کام یافت که
از بسیاری خار دل آزارش هیچکس بجانب وی میقت
نکرد و نمی توانست (معنیش آنکه) چندانکه کسی
بامر دی بدن کوئی بکند انقدر از بدی می پند

زنکی ۲۳

زنکی در روزی که برف می بارید جامه هارا کشیده
برف را بر اندام خود میمالید یکی پرسیدش که چرا این
برف را بر تن خود می مالد گفت برای سفید شدن حکمی
این سخن را شنید و گفت ای مردانیت بیهوده مکش
زیرا این برف بدن ترا سفید نخواهد کرد بالعکس بلکه تن
تو را سیاه میگرداند (معنیش آنکه) مرد بد کوهر هیچ
چیز را خوب کرده نمی تواند بلکه خوب را بد کرده می
تواند

زنبور ۲۴

روزی زنبوری نیش دار زنبور شهد خوشکوار گفت
اگر مرا همراه خود ببری مانند تو بلکه بهتر از توانکین
مبازم زنبور نیز برین راضی شده او را همراه خود برد
و چون شهد را ساخته نتوانست چنان نیشی بوی زد که

آمد ز یستش نماید و در وقت جان کندن با خود میگفت
مستوجب این عقوبتم مادام که من تفت را هم ساخته
نمی توانستم چرا دعوی ساختن انکین کرده بودم
(معنیش آنکه) خیلی کسانی که هیچ چیز نمیدانند
و این از دعوی هم پس نمی ایستند

﴿ کودکی ﴾ ۲۵

وقتی کودکی در نهری در آمده بود و چون شناوری
خوب نمیدانست نزدیک بود که غرق بشود پس از یکی
از رهگذران برای خلاص شدن ازین ورطه باری
طلبید امر دجای رهانیدن ملامت کردنش آغاز نمود بچه
اورا گفت اول مرا ازین ورطه هولناک برهان بعد از آن
هر ملامتی که خواهی بکن (معنیش آنکه) با آدم باید که
در وقت خوف ملامت نکند

﴿ کودک و آژدم ﴾ ۲۶

وقتی کودکی بشکار ملخ اشتغال داشت روزی کژدمی
را دیده و او را ملخی بزرگ پیدا شده دست بکر فتنش
دراز کرد و چون نیک نگر است و دانست که آژدم است
دست خود را زود باز کشید کژدم کفایت اگر
مرا بدست میگرفت بیقین میدانم که من بعد از شکار ملخ

بکلی فارغ میشدی (معنیش آنکه) آدم را باید که ابتداء از
خیر و شر خوب ملاحظه کند و پس از آن بوی
عمل نماید

﴿ کبوتر ﴾ ۲۷

یکبار کبوتری تشنه شده برای جستجوی آب بهر طرف
میدوید و در اثنای پرواز بر دیواری صورت ظریفی پرا از آب
مشاهده نموده خود را چنان بوی زد که حوصله اش
بتر قید و در هنگام جان کندن با خود میگفت من چه
بدبخت هستم زیرا در طاب آب چنان شتاب نمودم که
نفس خود را بهلاک رسانیدم (معنیش آنکه) در کارها صبر
و تانی از سرعت و مبادرت بهتر است

﴿ کربه ﴾ ۲۸

وقتی کربه در دکان آهنگری در آمده سوهانی بر زمین افتاده
یافت و بزبان لبسیدن گرفت و خونیکه از زبانش روان
میکشت از سوهان پیدا شده فرو میبرد تا زبانش بر هم
خورد و مرد (معنیش آنکه) بعضی کسان هستند که مال
خود را تا مفلس شدن شان بجا و بی حساب خرج
میکنند و نمی دانند

سک واهنکر ۲۹

وقتی اهنکری سکی داشت که در وقت کار و بار اهنکر همیشه بخواب میرفت و هر وقتیکه اهنکر از کار فارغ شده با دوستان برای طعام بر خوان می نشست سک زود از خواب بیدار شده حاضر میشد روزی اهنکر بوی گفت که ای سک پدر سک در هنگام زدن مضراب که آوازش زمین را لرزش می آورد بیدار نمیشوی و با آواز خفیف خائیدن نان چطور بیدار شده می توانی (معنیش آنکه) هر کس سخنی که بکارش بخورد زودی شود و از آنچه بکارش نخورد تغافل میورزد

سکان وروپاه ۳۰

روزی سکان پوست شیری را بافته هر یکی از طرفی گرفته میکشیدند وروپاهی اینحال را مشاهده نموده گفت اگر آن زنده می بود بیجه های او را از دندان خود تیز تر میدید (معنیش آنکه) بعضی کسانی که مردمان بزرگوار در وقت ضعف شان بدست میگویند و دشنام میدهند

سک و خرکوش ۳۱

روزی سکی خرکوشی را بدش نمود و از عقبش در رسید بدندان خارا شکاف چنان کز بدش که خونش روان

شد و اثر الیسیدن گرفت خرکوش گفتش که در وقت کزیدن چنان مرا میگری که گویا دشمن تو بوده ام اما در وقت ایسیدن هم چنان میایستی که گویا دوست تو بوده ام (معنیش آنکه) اذم دغل بدروغ محبت را اظهار میکند

شکم و پای ها ۳۲

وقتی شکم و پایها با هم مجادله میکردند و میگفتند ایا از ما کدام کس است که وجود را بر پای دارد پایها گفتند البته ما او را بر پا میداریم شکم گفت اگر من خوراک نمی خوردم شما نه پیدا داشتن چیزی بلکه برفتار هم قادر شده نمی توانستید (معنیش آنکه) اگر کسی بخواهد که کاری بکند ویزرکش اگر یاری ندهد هیچ کار دیده نمیتواند

نمسی و ماکیان ۳۳

وقتی نمسی بیماری مرغ خانکیان شنیده پوست طاووسی در بر کرد و بطریق اطباء نزدیک ایشان آمده سلام داد و گفت ای برادران چگونه هستید و احوال شما چطور

نمسی بکسره نون پدیدار مصر حیوانیست خورد که دشمن ماکیان و ما را است (چون راسو)

میگذرد گفتند و زیاده مازوی زانی بینم حال ما
بسیار خوب میگذرد (معنایش آنکه) مرد دغل
از روی ریاضت را آشکارا میکند

❀ باد و آفتاب ❀ ۳۴

روزی باد و آفتاب برین مجادله کردند و گفتند از ما کیست
که لباس ادم را از وجودش برآورده می تواند باد گفت که
منم پس بدست وزیدن آغاز نمود چندانکه مخالف می
وزید مرد جامه های خود را محکم گرفته بر بالای
خود می پیماید و چون باد پوشاک ادم را برآورد،
نتوانست پس آفتاب بموجب گفته خود برآمد و نیم
روز شده کمره اش رو بترقی نهادان مردهم بچنین
کرماناب آورده نتوانست ناچار البسه خود را از بر کشیده
پردوش انداخت و برفت (معنایش آنکه) هر کسکه
تواضع و اخلاق خوب داشته باشد هر چه بخواهد
از دوست گرفته می تواند

❀ دو خروس ❀ ۳۵

وقتی دو خروس بایکدیگر جنگ کردند و یکی از ایشان که
مغلوب گشته بود کریخته خود را در جایی مخفی پنهان نمود
و آن دیگر غالب بر بامی بلند برآمد و بال و پر را میزد و برزور

بازوی خود افتخار می نمود هم دران اثنا یکی از مرغان
شکاری حمله آورده در بر بودش (معنایش آنکه) ادم
رایباید که برزور قوت خود افتخار ننماید

❀ کرکان ❀ ۳۶

وقتی کرکان بوستهای کاوان که کسی نزد ایشان نبود
بزیاب تالابی مشاهده نموده اتفاق کردند که آب تالاب
را بتامی نوشند تادست شان بآن بوستها رسید به کار
برند پس ابراجنان اشامیدند که همگی بر جای سر در شدند
(معنایش آنکه) نادان کاری میکند که نشاید

❀ بطان و پرستوان ❀ ۳۷

وقتی بطان با پرستوان در معیشت شریک شده در یک
چراگاه طعمه میخوردند روزی صیادان برینحال وقوف
یافته بشکارشان توجه نمودند پرستوان از سبکی جسم
پریده خود را بکناره سلامت رسانیدند اما بطان
از گرانی وجود پریده نتوانستند پس بدست بشکاریان
افتاده هلاک شدند (معنایش آنکه) کسیکه باناجنس

خود معاشرت میورزد نتیجه اش همین مثال دارد

❀ سک و کرک ❀ ۳۸

روزی سکی کرکی را پیش کرده بتک و تاز خود و کرختن

کرك مباحات مینود كرك روی خود بسوی وی گردانیده
گفت چنان گمان مبر که من از تویی ترسم فی فی بلکه
ترسیدن من از کسی است که بدنبال تویی آید و مرا پیش
آورده است (معنایش آنکه) آدم را باید که برهنه خود
بنازد نه برهنه دیگران

دوسك * ۳۹

روزی سکی که بخانه خداوندش ضیافت میدادند
به کوچه برآمده میکردید و سکی دیگر را در راه دیده گفت
بدانکه امر و زدر خانه ماضیافت دارند و بیا که ما نیز
بایکدیگر در انجارتنه چاشنی خورشدهای اندیز بر کبریم
و چون به آتش پزخانه در آمدند یکی از خدمتکاران سك
غریب را دید و از دیش گرفته بهوا پرانیده از دیوارش
بیرون انداخت و سك بیچاره مدهوش بر زمین افتاد و بعد از
مدتی بهوش آمده هنوز کرد را از خود می افشاند که
دوستانش گرد آمده گفتند ما میدانیم که تو امروز
بضیافت رفته بودی و البته ذوق مائده هم برداشته
باشی اما جای تعجب در اینجا است که حالا ما می بینیم که
تو وقت بر آمدن چنان برآمده بیکه راه را هم کم کرده
هستی (معنایش آنکه) بعضی کسان بهمین طرز از

ضیافت مطر و دشته بحقارت و استخفاف می برآید

مردی و دوما * ۴۰

یکروز مردی دوما را دید که بایکس دیگر جنگ میکردند
همدران اثنا ماری دیگر پیدا شده در میان شان طرح
صلح انداخت مرد بوی گفت تو اگر ازین دودیکر
شر برتر نمی بودی در میان ایشان نمی در آمدی (معنایش
آنکه) آدم بد کوهر پایانی جنس خود میل میکند

سکی وزغنی * ۴۱

یکبار سکی پاره گوشت از مسلخ ر بوده از جویباری
میکشد و عکس آن گوشت در آن آب از آن بزرگتر دیده
از دهن رها کرد زغنی نیز از بالا فرامده درر بودش
اما سك بطلب عکس آن گوشت هر چه تماظر سعی بجا
آورد اثرش کسریافت پس خواست که گوشت پاره اول
را بدست یارد از راه نیافته با خود همگفت ایادر دنیا
از من نادان تر کسی یافت میشودز برا آنچه بکارم میخورد
از دست بر آورده بی طلب چیزی شدم که هیچ فایده
نبخشید (معنایش آنکه) یکی چیز کم موجود را برای
طلب بسیاری مفقود از دست میدهد

❖ شیر و کرک و روباه ❖ ۴۲

یکروز شیری و کرکی و روباهی باهم بشکار برآمده کوز خری و آهوئی و خرکوشی را صید نمودند شیر بکرک گفت این را در میان ما تقسیم نمای کرک گفت کورخر بجهت سرکار شاه و اهو برای بنده شما و خرکوش برای روباه باشد شیر برین بهم برآمد و دست را برداشته چنان بسرش زد که چون کوی پیش روی شیر غلطیه بعد ازان روباه را فرمود که تو تقسیم بکن روباه جواب داد که کورخر برای طعام چاشت و اهو بجهت خوراک شام و خرکوش برای ناشتایان چاشت و شام ملاک باشد شیر گفت اوخ ای روباه چه عجب حکمی نمودی و این را بتو که تعلیم داده است ~~گفت~~ این سرکرک که پیش روی شاه افتاده است (معنیش آنکه) آدم را باید که طبیعت بزرگان را خوب شناخته موافق مزاج ایشان حکم کند و یا ازدور ایستاده سیر نماید

❖ ترجمه امثال لقمان فی تهذیب الاذهان ختام ❖
❖ پذیرفت سنه ۱۲۹۲ هجری مترجم اشکندر ❖

❖ امثال لقمان الحکیم ❖

❖ اسد و ثوران ❖ ۱

اسد مره خرج علی ثورین فاجتمعا جميعا وکانا ينطحانه بقرونيهما ولا يمكناه من الدخول بينهما فانفرد باحدهما وخرعه ووعده بان لايعارضه ان تخلي عن صاحبه فلما افترقا افترسهما جميعا هذا (معناه) ان مدینین اذا اتفق رای اهلها فانه لا يمكن منهما عدو فاذا افترقا هلكا جميعا

❖ غزال ❖ ۲

ابل یعنی غزال مره عطش فأتی الى عين ماء ليشرب فنظر خياله في الماء فمزن لدقة قوائمه وسروا بهج لعظم قرونيه وكبرها وفي الحال خرج عليه الصيادون فانهمز منهم فاما وهو في السهل فلم يدركوه فلما دخل في الجبل وعبر بين الشجر فلفقه الصيادون وقتلوه فقال عند موته الويل لي انا المسكين الذي ازدریت به هو بخلصني والذي رجوته اهلكني

❖ غزال ❖ ۳

غزال مره مرض فكان اصحابه من الوحوش يأتون اليه

ويعودونه ويرعون ما حوله من الحشيش والعشب فلما
فاق من مرضه التمس هيباً ليأكله فلم يجد فهلك جوعاً
(هذا معناه) من كثرا هله واخوانه كثرت احزانه

﴿ اسد وثعلب ﴾

اسد مرة اشتد عليه حر الشمس فدخل الى بعض المغائر
يتظلل فيها فلما ربحض اتى اليه جرد يمشى فوق ظهره
فوثب قائماً فنظر يمنة ويساراً وهو خائف مرعوب
فنظره الثعلب فتضحك عليه فقال له الاسد ليس من
الجرد خوفي وانما كبر على احتقاره لى (هذا معناه) ان
الهوان على العاقل اشد من الموت

﴿ اسد وثور ﴾

اسد مرة اراد يفتس ثوراً فلم يجسر عليه لشدة قوته
فخفى اليه ليختال عليه قائلاً له اعلم اننى قد ذبحت خروفاً
سميماً واشتهى ان تأكل عندى فى هذه الليلة خبزاً فاجابه
الى ذلك فلما وصل الى الموضع ونظره اذا قد استعد
الاسد خطباً كثيراً وخلاقين كباراً فولى الثور
هارباً لما عين ذلك فقال له الاسد لما ذا وايت بعد
مخيك الى هاهنا فقال له الثور لاني علمت ان هذا
الاستعداد لما هو اكبر من الخروفى (هذا معناه)

ان ماسبيل العاقل ان يصدق عدوه ولا يانس اليه

﴿ اسد وثعلب ﴾

اسد مرة شاخ وضعف ولم يقدر على كسر شئ من
الوحوش فأراد ان يحتال لنفسه فى المعيشة فتمارض
والقى نفسه فى بعض المغائر وكان كلما اتاه شئ
من الوحوش ليعوده افترسه داخل المغارة واكله فاتى
الثعلب عائداً له فوقف على باب المغارة مسلماً عليه قائلاً
له كيف حالك ياسيد الوحوش فقال له الاسد لما ذا
لا تدخل يا ابا الخصبين فقال له الثعلب ياسيدى قد كنت
عولت على ذلك غير اننى ارا عندك آثار اقلام كثيرة
قد دخلوا ولا ارا ان خرج منهم ولا واحد (هذا معناه)
ان ماسبيل الانسان ان يهجم على امر او يميز

﴿ اسد وانسان ﴾

اسد مرة وانسان اصطحبا على الطريق فجعل يمشى جران
بالكلام على القوة وشدة البأس فجعل الاسد يطنب فى
شدته وبأسه فنظر الانسان على حائط صورة رجل وهو
يخفق سبباً فضحك الانسان فقال له الاسد لو كان السباع
مصورين مثل بنى آدم لما قدر الانسان يخفق سبباً بل
كان السبع يخفق الانسان (هذا معناه) ان ما يربى الانسان
بشهادة اهل بيته *

غزال واسد *

٨

غزال مرة من خوفه من الصياد بن انهزم الى مغارة
فدخل اليه الاسد فافترسه فقال في نفسه الويل لي
انا الشقي لاني هربت من الناس فوقعت في يد من هو اشد
منهم بأسا (هذا معناه) من يفر من خوف يسير فيقع في
بلاء عظيم *

غزال وثعلب *

٩

غزال مرة عطش فنزل الى جب ماء فشرب منه بشربه
ثم رام الطلوع فلم يقدر فنظره الثعلب فقال له يا اخي
اسات في فعلك ان لم تغير قبل نزولك كيف تطلع وبعده
ذلك نزلت (هذا معناه) من يتفرد برأى نفسه بغير
مشورة *

ارانب وثعلاب *

١٠

النسور والارانب مرة وقع بينهم حرب فغضوا الارانب الى
الثعلاب يسومون منهم الخلف والمعاضدة على النسور
فقالوا لهم اولا عرفناكم ونعلم لمن تحاربون لعلنا ذلك
(هذا معناه) انه ما سبيل الانسان ان يحارب لمن هو اشد
بأساً منه *

ارنب وليوة *

١١

ارنب مرة عبر على لبوة قاتلة لها انا اتج في كل سنة اولاداً
كثيرة وانت انما تلدين في كل عرك واحد او اثنين فقالت
لها اللبوة صدقت غير انه وان كان واحداً فهو سبعة
(هذا معناه) ان ولداً واحداً مباركاً خير من اولاد
كثيرة عاجزين *

امراة ودجاجة *

١٢

امراة كان لها دجاجة تبيض في كل يوم بيضة فضة
فقالت الامراة في نفسها ان انا كثرت علفها تبيض في كل
يوم بيضتين فلما كثرت علفها انشقت حوصلتها فماتت
(هذا معناه) ان ناساً كثيراً بسبب ربح يسير بها يكون
رؤوس اموالهم

بعوضة وثور *

١٣

بعوضة يعني ناموسة وقفت على قرن ثور وظنت انها
قد ثقلت عليه فقالت له ان كنت قد ثقلت عليك فاعلمني
حتى اطير عنك فقال الثور يا هذه ما حسنت بك في وقت
نزولك ولا اذا انت طرت اعلم بك (هذا معناه) من يطالب
ان يجعل له ذكراً ومجداً وهو ضعيف حقير

﴿ ٦٠ ﴾

﴿ انسان والموت ﴾ ١٤

انسان مرة حل جرزة حطب فثقلت عليه فلما اعيا وضجر من حملها رمى بها عن كتفه ودعا على روحه بالموت فشخص له الموت قائلا هوذا انا لما ذا دعوتني فقال له الانسان دعوتك لترفع هذه الجرزة الحطب على كتفي (هذا معناه) ان العالم بأسره يحب الحياة في هذه الدنيا وما يملون من الضعف والشقاء

﴿ بستاني ﴾ ١٥

بستاني يوما كان يسقى البقل فقيل له لما ذا البقل البرى بهى المنظر وهو غير مخدوم وهذا الجوى سريع الذبول والعطب قال البستاني لان البرى تربيته امه وهذا تربيته امرأة ابيه (هذا معناه) ان تربية الام للاولاد افضل من تربية امرأة الاب

﴿ انسان وصنم ﴾ ١٦

انسان كان له صنم في بيته يعبده وكان يذبح له في كل يوم ذبيحة فافنى جميع ما يملكه على ذلك الصنم فشخص له قائلا لا تفن مالك على ثم تلومنى في الآخرة (هذا معناه) من ينفق ماله في الخطة ثم يخرج ان الله افقره

﴿ ٦١ ﴾

﴿ انسان واسود ﴾ ١٧

انسان مرة رأى رجلا اسود وهو واقف في الماء يستحم فقيل له يا اخي لا تعكر النهر فانك لا تستطيع البياض ولا تقدر على ابد الدهر (هذا معناه) ان المطبوع لا يتغير طبعه

﴿ انسان وفرس ﴾ ١٨

انسان كان يركب فرسا وكانت حاملا وفيما هو في بعض الطريق انجبت ابنا فتبع امه غير بعيد ثم وقف وقال لصاحبه يا سيدي ترائى صغيرا ولا استطيع المشي وان مضيت وتركنتي ها هنا فهلكك وان انت اخذتني معك وربيتني الى ان اقوى فحملتك على ظهري واوصلتك سريرا الى حيث تشاء (هذا معناه) انه يجب ان يسندني المعروف لاهله ومستحقه ولا يطرحوه

﴿ انسان وخنزير ﴾ ١٩

انسان مرة حل على بهيمة كبشا وعثرا وخنزيرا وتوجه الى المدينة لبيع الجميع فاما الكبش والعنز فلم يبيعونا بضع طربان على البهيمة واما الخنزير فانه كان يعرض دائما ولا يهدا فقال له الانسان يا اشبر الوحوش لما ذا الكبش والعنز سكوت لا يبعط طربان وانت لا تهديا

ولا تستقر قال له الخنزير كل واحد يعلم داء نفسه فانا اعلم ان الككبش لصوفه والعنز يطلب للبنها وانا الشقي لا صوف لي ولا لبن وانا اتحقق انه عند وصولي الى المدينة ارسل الى المسلخ لايحالة (هذا معناه) ان الذين يعرفون الخطايا والذنوب التي قدمت ايديهم بعملون سوء منقلبهم وماذا تكون اخرتهم

﴿ سلحفاة وارنب ﴾ ٢٠

سلحفاة وارنب مرة تسابقا وجعلا الحد بينهما الجبل يستبقان اليه اما الارنب فلا دلاله بخفته وجريه تواني في الطريق ونام واما السلحفاة فلعلها يشغل طبيعتها لم تكن تستقر ولا تتواني في الجري فوصلت الى الجبل عند استيقاظ الارنب من نومه (هذا معناه) ان طول الروح والمداومة خير من الخفة والعجلة

﴿ ذئب ﴾ ٢١

ذئب مرة اختطف خنوصا صغيرا وفيما هو ذاهب به لقيه الاسد فاخذه منه فقال الذئب في نفسه عجبت ان شيا اختصبه كيف ثبت معي (هذا معناه) ان مالا يكسب من الظلم لا يقيم مع صيا حبه وان هو اقام معه فلا يتهناه به

﴿ العوسج ﴾ ٢٢

العوسج قال مرة للبستاني لو ان لي من يهتم بي ويخصني في وسط البستان ويسقيني ويخدمني لكان الملوكة يشتهون ينظرون زهري وثمرتي فأخذه ونصبه في وسط البستان في اجود الارض وكان يسقيه في كل يوم دفعتين فتشوى وقوى شوكة وتفرعت اغصانه على جميع الشجر التي حوله فجافت واصابت عروقه في الارض وامتلأ البستان منه ومن كثرة شوكة لم يكن احد يستطيع ان يتقدم اليه (هذا معناه) من يجاور انسان سوء فانه كلما اكرمه اشتد شره وتمرده وكلما احسن اليه اساء هو الفعل

﴿ اسود ﴾ ٢٣

اسود في يوم ثلج ثالج نزع ثيابه واقبل يأخذ الثلج ويعرك به جسمه فقيل له لما ذا تعرك جسمك بالثلج فقال لعل ابيض فاجابه رجل حكيم قائلا يا هـذا لا تعب نفسك فقد يمكن ان جسمك يسود الثلج وهو لا يزاد الا سوادا (هذا معناه) ان اهل الشر لا يستطيعون فعل الخير ومعلوم ان الشر يزيد ان يفسد الخير واما الخير لا يقدر احد على اصلاح الشرير

خنفسة مرة قالت لنحلة العسل او اخذتني منك لعلك
علا مثلك واكثر فاجابتها النحلة الى ذلك فلما لم تقدر
على مثل ذلك ضربتها النحلة بحمايها وفيما هي تموت
قالت في نفسها لقد امتوجبت ما نالني من السوفلم يكن لي
بضيرة بعمل الزفت لما ذا اتهمت بعمل العسل (هذا
معناه) من يتحلى بما ليس له ويدعى عمل ما يتجمله -

صبي مرة رمى نفسه في نهر ماء ولم يكن بخسن يشبح
فأشرف على الفرق فاستعان برجل عابر في الطريق
فاقبل اليه وجعل يلومه على نزوله الى النهر فقال له
الصبي يا هذا خلاصني اولا من الموت وبعد ذلك لومني
(هذا معناه) انه لا يجب ان يلام الانسان عند وقوعه
في شدة في غير موضع اللوم

صبي مرة كان يصيد الجراد فنظر عقربا فظن انها
بجرادة كبيرة فذهب لياخذها ثم تباعد عنها فقالت له
لها لوانك قبضتني في يدك تخليت عن صيد الجراد (هذا

معناه) ان سبيل الانسان ان يميز الخير من الشر ويتبر
بكل شيء تديرا على حده

حامة مرة عطشت فاقبلت نحوم في طلب الماء فنظرت
على حائط صورة صحيفة مملوءة ماء فطارت بسرعة
وضربت نفسها الى تلك الصورة فانشقت حوصلتها
فقالت الويل لي انا الشقية لاني اسرعت في طلب الماء
واهلكت روحي (هذا معناه) ان التايد والتأني على
الاشياء اخير من المبادرة والمسارة اليها

قط مرة دخل الى دكان حديد فاضاب المبرد مرتين
فاقبل يلحسه بلسانه ولسانه يسيل منه الدم وهو يبلعه
و يظن انه من الميرد الى ان انشق لسانه ومات (هذا
معناه) من ينفق ماله في غير الواجب ثم انه لا يحسب حتى
يفلس وهو لا يعلم

حداد مرة كان له كلب وكان لا يزال نائما مادام الحداد
يعمل فاذا رفع العمل وجلس هو واصحابه لياكلوا
خبزا استيقظ الكلب فقال الحداد يا كلب البوء لاي سبب

صوت المرزبات الذي يزعزع الارض لا يفظك وصوت
المضغ الخفي اذا انت سمعته استيقظت (هذا معناه)
من يسمع ما يصلح شأنه ويتفافل غم ليس فيه منفعة

﴿ كلاب وتعلب ﴾ ٣٠

كلاب مرة اصابوا جلد سبع فاقبلوا عليه ينهشونه
فتظلم الثعلب فقال لهم اما لو انه كان حيا لرايتهم
مخاليبه احد من انبيائكم واطول (هذا معناه) الذين
يشتمون بقوم اجلاء المقدار اذا هم تضعضعت احوالهم

﴿ كلب وارنب ﴾ ٣١

كلاب مرة طرد ارنبا فلما ادركه قبض عليه واقبل
بعضه بانياه فاذا جرى الدم لجسه بلسانه فقال له الارنب
اراك تعضني كاني عسودك ثم تبوسني كارك عسدي
(هذا معناه) من يكون في قلبه غش ودغل ويظهر
اشفاقا ومحبة

﴿ البطن والرجلان ﴾ ٣٢

البطن والرجلان تخاصموا فيما بينهم ايهم يحمل
الجسم قالت الرجلان نحن بقوتنا نحمل الجسم جميعا قال
الجوف انا ان لم ازل من الطعام شيئا فلا كنتا
تستطيعان المشي فضلا لتحملان شيئا (هذا معناه) من

يتولى امر اقلان لم يعضده الذي هو ارفع منه واشد منه
والا فانه قدرة على خدمته ولا منفعة لروحه ايضا

﴿ النمس والدجاج ﴾ ٣٣

باع النمس ان الدجاج مرضى فقام النمس فلبس جلد
طاووس واتى يزورهن فقال لهن السلام عليكن ايها
الدجاج كيف انتن وكيف حالكن فقال له الدجاج ما نحن
الا بخير يوم لا نرى وجهك (هذا معناه) من يظهر
الحبة رياء وفي قلبه الدغل والبغضة

﴿ الشمس والريح ﴾ ٣٤

الشمس والريح تخاصموا فيما بينهما من منهما بقدر ان
يجرد الانسان الثياب فاشتدت الريح بالهبوب وعصفت
جدا فكان الانسان اذا اشتدت هبوب الريح ضم ثيابه
اليه والتف بها من كل جانب فلم تقدر الريح على خلع
ثيابه من جسده بشدة عصفه فلما اشرفت الشمس
وارتفع النهار واشتد الحر وحيت الرضاء فتخلع
الانسان ثيابه وحملها على كتفه من شدة الحر (هذا
معناه) من كان معه الاتضاع وحسن الخلق يسأل من
صاحبه جميع ما يريد

ديكان مرة اقتتلا ففر احدهما ومضى واختفى من وقته في بعض الاماكن فاما الديك الذي غاب صعد فوق سطح مال وجعل يصفق بجناحيه ويصيح ويفتخر فنظره بعض البحوارح فانقض عليه واخطفه لوقته (هذا معناه) ان لا يجوز للانسان ان يفخر بقوة وشدة باشه

ذباب اصابوا جلود بقر في جورة ماء تبل وليس عندها احد فانفقوا كلهم جميعا على انهم يشربون الماء كله حتى يصلوا للجلود وياكلوها فن كثرة ما شربوا من الماء انفلقوا كلهم وماتوا ولم يصلوا الى الجلود (هذا معناه) من هو قليل الرأى ويعمل عملا كما لا يجب عمله

الوز والحطاف اشتركوا في المبيتة فكان مرعى الجميع في مكان واحد ولما كان ذات يوم اتوهما الصيادون فاما الحطاف فلاجل خفته طار جمعة وسلم واما الوز فادر كوه الصيادون فذبحوه (هذا معناه) من يماش من لا يشا كله وليس هو ابن جنسية

كلب مرة كان يطرد ذئبا ويفتخر بقوة وخفة جريه وانهرام الذئب بين يديه فالتفت اليه الذئب قائلا لا تغن ان خوفي منك وانما خوفي ممن هو معك يطردني (هذا معناه) انه لا يفخر الانسان الا بما هو له ولا يكون افتخاره بما ليس له

كلب مرة كان في دار صاحبه دعوة فخرج الى السوق فلقى كلبا آخر فقال له اعلم ان عندنا اليوم دعوة فامض بنا لتصف اليوم جميعا فمضى معه فدخل به الى المطبخ فلما نظروه الخدام قبض احدهم على ذنبه ورمابه من الحائط الى خارج الدار فوقع مغشيا عليه فلما افاق وانتفض من التراب فراوه اصحابه فقالوا له اين كنت اليوم فكنت تصصف فاننا نراك ما خرجت اليوم تدري كيف الطريق (هذا معناه) ان كثيرين يتفعلون فيخرجون مطرودين بعد الاستحقاق بهم والهوان

انسان مرة نظر حيتين تقتلان وتتناهسان واذبحية اوخرى قد اتت فاصلحت بينهما فقال لها الانسان اولا

انك اشرف منهما لم تدخل بينهما (هذا معناه) ان الانسان
السوء بصير الى ابناة جنسه *

كلب وشوكة ٤١

كلب مرة خطف بضعة لحم من المسلخ ونزل يخوض في النهر
فخطر خيالها في الماء واذا هي اكبر من التي معه فرمى بها
فانحدرت شوكة واختنقها وجعل الكلب يجري في طلب
الكبيرة فلم يجد شيئا فرجع في طلب التي كانت معه فلم يصيبها
فقال ما اعرف اقل راي مني لاني ضيعت ما كان معي
وطلبت ما لا يصح لي (هذا معناه) من يترك شيئا قليلا
موجودا ويطلب كثيرا مفقودا *

اسد وذئب وثعلب ٤٢

خرج اسد وذئب وثعلب يتصيدون واصطادوا حمارا
وحشاً وغزالا وارنيا فقال الاسد للذئب اقسم هذا بيننا
فقال الحمار للحمار والغزال الى والا رتب للثعلب فرفع
الاسد يده فضربه ضربة فاذا هو منجدل بين يديه ثم قال
للثعلب اقسمها فقال الحمار يتغدى به الملك والغزال
يتغذى به والا رتب بين ذلك فقال الاسد ويحك ما
اقضاك من علمك هذا فضا قال راس الذئب هذا

صحيحة	سطر	خطا	ضواب
٢	١٣	خر ب	حز ب
٤	٩	تكبير	تكبير
١٤	١٦	برسك	برسيوري سنك
٢٠	٢	آدم	آدمي
٢٠	٣	بي	
٢٠	٣	بلكه	بلكه او
٢٠	١٨	باشمش	باشمشي
٢٣	٢	ديشار مقدم	بنجه
٢٣	٢	بنجه مؤخر	ديشار
٢٦	٥	برو به	بوراه
٢٧	١٦	سلخخانه	سلخخانه
٢٨	٣	ابشيم	الشيعة
٣٠	٤	كيفت	كيفيت
٣١	٢	مباينيت	مباينيت
٣٢	١٥	١١	١
٣٤	١٧	رسيه	رشيدة
٣٥	١٥	آدمه	آدمه
٣٥	١	شده	شده

était plus grande que celle qu'il portait. Il jeta donc celle-ci ; mais aussitôt un milan s'abattit dessus et le prit. Le chien se mit alors à courir à la recherche de ce grand morceau, et ne trouva rien ; il revint à chercher la viande qu'il avait tenue, et ne l'obtint non plus. Alors il dit : Je ne connais personne qui ait moins d'intelligence que moi ; car j'ai perdu volontier ce que j'avais, pour chercher ce qui ne me valait rien.—Cela signifie que bien des gens abandonnent un petit objet qu'ils tiennent, et recherchent un grand objet qui leur manque.

42. Un lion, un loup et un renard.

Un lion, un loup et un renard allaient ensemble à la chasse. Ils prirent un âne sauvage, une gazelle et un lièvre. Or le lion dit au loup : fais le partage de cela entre nous. Le loup dit : l'âne est pour le roi, la gazelle pour moi et le lièvre pour le renard. Le lion leva la patte et donna au loup un coup qui l'étendit mort devant lui. — Ensuite il dit au renard : Fais le partage de cela. Le renard répondit : l'âne servira au roi pour son dîner, la gazelle pour son souper, et le lièvre entre les deux. — Hé, reprit le lion, quel juge tu fais ! qui t'a appris à juger ainsi ? — La tête de ce loup, répondit le renard.

صواب	خطا	مظہر	صوفیہ
پشہ	پشتہ	۹	۴۰
تومر	توامر	۱۴	۴۱
می	من	۱۰	۴۴
کوہرا	کوہر	۱۲	۴۵
بلکہ او	بلکہ	۱۳	۴۵
چیز	چیزا	۱۳	۴۵
بیشتر	بہتر	۱۷	۴۵
دکان	کان	۱۳	۴۷
میر	میر	۲	۵۴
غلطید	غلطیہ	۷	۵۴

6891

l'enleva aussitôt.—Cela signifie qu'il n'est pas permis à l'homme de se vanter de sa force et de sa grande valeur.

36. Les loups.

Des loups trouvèrent un jour des peaux de bœufs mouillées dans un courant d'eau, et il n'y avait personne avec elles. Ils tombèrent tous d'accord, de boire toute l'eau jusqu'à ce qu'ils auraient atteint les peaux et qu'ils pussent les manger. Mais ils buvaient tant d'eau que tous crevèrent et moururent, avant d'avoir atteint les peaux.—Cela signifie que celui qui a peu de raison, agit souvent comme il ne devrait pas agir.

37. Les oies et les hirondelles.

Les oies et les hirondelles établirent une société pour vivre ensemble, et ils eurent leur prairie au même lieu. Un jour les chasseurs les trouvèrent. Les hirondelles, par leur légèreté, s'envolèrent ensemble et se sauvèrent; mais les oies furent attrapées et tuées par les chasseurs.—Cela signifie que tel choisit sa société parmi ceux qui ne lui ressemblent pas et qui n'appartiennent pas à son espèce.

38. Un chien et un loup.

Un jour un chien poursuivant un loup se vantait de sa force, de sa marche légère, et de ce que le loup fuyait devant lui : Alors le loup se retourna et lui dit : Ne pense pas que j'ai peur de toi, je crains seulement celui qui me poursuit avec toi.—Cela signifie que l'homme ne doit être fier que de ce qui lui appartient, mais non pas de ce qui ne lui appartient pas.

39. Deux chiens.

Dans la maison des maîtres d'un chien il y eut un jour un banquet. Le chien sortit au marché, et, rencontrant un autre chien, il lui dit : Sache que nous avons aujourd'hui un banquet chez nous; viens donc avec moi pour que nous nous amusions aujourd'hui ensemble. Cet autre chien alla avec lui, et entra avec lui dans la cuisine. Mais à peine les domestiques l'eurent-ils vu, que l'un d'eux le saisit par la queue et le lança du mur hors de la maison. Il tomba sans connaissance. Ayant repris ses sens, et secoua la poussière de lui, il fut remarqué par ses camarades. Ceux-ci lui dirent : Où étais-tu aujourd'hui? t'est-tu amusé? car nous voyons bien que tu n'es pas sorti aujourd'hui en sachant le chemin.—Cela signifie que bien des gens font les parasites, et s'en vont chassés après avoir été traité avec dédain et mépris.

40. Un homme et deux serpents.

Un homme vit un jour deux serpents se battre et se mordre, lorsqu'un autre serpent survint et mit la paix entre eux. L'homme lui dit alors : Certes, si tu n'étais pas encore plus méchant qu'eux deux, tu ne serais pas intervenu dans leur querelle.—Cela signifie que l'homme méchant va auprès de ceux qui sont de la même espèce que lui.

41. Un chien et un milan.

Un chien prit un jour un morceau de viande dans une boucherie et descendit pour se plonger dans le fleuve. Là il vit dans l'eau l'image de la viande qui

30 Un chien et un renard.

Des chiens trouvèrent un jour le cadavre d'un lion, et se mirent à le dévorer. Un renard les vit et leur dit : Certes, si ce lion était vivant vous verriez ces griffes plus acérées et plus longues que les vôtres, — Cela signifie que le monde se réjouit lorsque des personnes d'une position élevée tombent en disgrâce.

31. Un chien et un lièvre.

Un chien poursuivait un lièvre. Lorsqu'il l'avait atteint, il le prit, se mit à le déchirer de ses dents et à mesure que le sang coulait, le chien le léchait de sa langue. Alors le lièvre lui dit : Je vois que tu me déchires, comme si j'étais ton ennemi, et ensuite tu me baises, comme si tu étais mon ami. — Cela signifie que tel cache la ruse et la perfidie dans son cœur, et montre les dehors de la bienveillance et de l'amitié.

32. L'estomac et les deux pieds.

L'estomac et les deux pieds se disputaient entre eux, lequel d'eux soutenait le corps. Les deux pieds dirent : Nous par notre force, nous soutenons le corps entièrement. L'estomac répondit : Si je ne prenais pas de la nourriture, vous seriez incapables de marcher, à plus forte raison que vous ne pourriez rien soutenir. — Cela signifie que si, en entreprenant une affaire, on ne peut pas s'appuyer sur quelqu'un de plus élevé et de plus fort, on ne pourrait ni servir ce personnage, ni en retirer un avantage pour soi-même.

33. La fouine et les poules.

La fouine reçut la nouvelle que les poules étaient malades. Elle se leva, se revêtit de la peau d'un paon et vint leur rendre visite. Elle leur dit : La paix sur vous, ô poules, comment allez-vous ? comment vous portez-vous ? — Les poules lui répondirent : Nous n'allons que bien, dès que nous ne voyons pas ta face. — Cela signifie que tel prend les apparences de l'amitié, tandis qu'il porte dans son cœur la perfidie et la haine.

34. Le soleil et le vent.

Le soleil et le vent disputaient entre eux lequel d'eux saurait dépouiller l'homme de ses vêtements. Le vent se mit à se déchaîner et à souffler avec violence. Mais dès que la violence du vent se faisait sentir, l'homme tira ses vêtements à lui et s'enveloppa de tout côté, si bien que le vent malgré son souffle violent ne put lui arracher les vêtements du corps. Mais lorsque le soleil parut et que le jour fut levé, la chaleur devint très forte et la terre brûlante ; l'homme ôta alors ses habits et les porta sur son épaule à cause de la chaleur violente. — Cela signifie que celui qui est modeste et doux de caractère, obtint de son camarade tout ce qu'il veut.

35. Deux coqs.

Un jour deux coqs se battaient, et l'un d'eux prit la fuite. Il alla aussitôt se cacher dans un endroit. Mais le coq qui avait vaincu, monta sur une plate-forme élevée et se mit à battre des ailes, à chanter et à se vanter. Un oiseau de proie le vit, s'abattit sur lui et

aiguillon, et il mourut. Au moment de sa mort, il dit : J'ai mérité le mal que j'encours ; je n'avais pas assez d'intelligence pour faire de la poix, pourquoi ai-je voulu faire du miel ? — Cela signifie que bien de monde se parent de ce qu'ils ne possèdent pas, et prétendent faire ce qui leur passe par la tête.

25. Un jeune homme.

Un jeune homme se jeta un jour dans un fleuve, sans savoir bien nager. Il était sur le point de se noyer. Il invoqua le secours d'un homme qui passait par le chemin. Cet homme s'avança vers lui et se mit à le blâmer d'être descendu dans le fleuve. Alors le jeune homme lui dit : O toi, sauve-moi d'abord de la mort, et ensuite blâme-moi. — Cela signifie qu'il ne convient pas de verser le blâme sur l'homme tant qu'il se trouve en danger, où le blâme ne devrait pas avoir lieu.

26. Un jeune homme et un scorpion.

Un jour un jeune homme chassait des sauterelles. Il vit un scorpion et crut que c'était une grande sauterelle. Il étendit donc la main pour la prendre, puis il s'en éloigna. Alors le scorpion lui dit : Certes, si tu m'avais pris dans ta main, tu te serais retiré de la chasse des sauterelles. — Cela signifie qu'il convient à l'homme de distinguer le bien du mal, et d'imprimer à toute chose une direction qui lui convient.

27. Une colombe.

Un jour une colombe eut soif ; elle planait ça et là

pour chercher de l'eau. Elle aperçut enfin sur un mur la peinture d'un vase rempli d'eau ; et elle y vola avec rapidité, mais se heurta contre cette peinture et se creva le jabot. — Hélas ! dit-elle, que je suis malheureuse ; car je me suis trop empressé à chercher de l'eau et j'ai causé ainsi ma perte. — Cela signifie que se fortifier et agir prudemment, quant aux affaires, vaut mieux que de s'empresser et de se précipiter.

28. Un chat.

Un jour un chat entra dans la boutique d'un forgeron et y trouva une lime par terre. Il se mit à la lécher de sa langue ; sa langue faisait couler du sang qu'il avalait, croyant qu'il provenait de la lime, jusqu'à ce que la langue fut coupée et qu'il mourut. — Cela signifie que tel dépense son bien sans nécessité, et ne compte pas jusqu'à ce que, à son insu, il est devenu pauvre.

29. Un forgeron et un chien.

Un jour un forgeron avait un chien qui ne cessait de dormir tant que le forgeron travaillait ; mais dès qu'il cessait de travailler et qu'il fut assis avec ses compagnons pour faire son repas, le chien se réveillait. Le forgeron lui dit : O chien de malheur, pourquoi le son des marteaux qui fait trembler la terre ne t'éveille pas, tandis que le bruit léger de la mastication t'éveille, dès que tu l'entends ? — Cela signifie que bien de personnes écoutent bien pour ce qui contribue à leur bien-être, tandis qu'elles ne font aucune attention à ce qui ne peut pas leur profiter.

sa laine et la chèvre pour son lait ; mais moi, malheureux, je n'ai ni laine ni lait, je suis sûr qu'aussitôt mon arrivée, on m'enverra sans faute à la boucherie. — Cela signifie que ceux qui sont submergés dans les péchés et les crimes qu'ils ont commis, pressentent le mauvais état de leur avenir et ce qui les attend dans l'autre vie.

20. Une tortue et un lièvre.

Une tortue et un lièvre se défièrent un jour à la course, et prirent entre eux pour but une montagne vers laquelle ils devaient s'avancer. Le lièvre, se fiant à la légèreté de sa marche, s'arrêta en chemin et s'endormit ; mais la tortue, connaissant son lourd naturel, ne se reposa ni ne s'arrêta dans sa course, et rejoignit la montagne au moment où le lièvre se réveillait de son somme. — Cela signifie que patience et persévérance valent mieux que facilité et promptitude.

21. Un loup.

Un loup enleva un jour un petit cochon de lait ; mais au moment où il l'emporte, le lion le rencontre et le lui prend. Alors le loup se dit : J'étais étonné moi-même, qu'une chose que j'ai volée aurait pu me rester. — Cela signifie qu'un bien acquis par l'injustice ne reste pas avec le maître, et s'il lui reste, ce bien ne lui profite pas.

22. Le buisson.

Le buisson dit un jour au jardinier : Si j'avais quelqu'un qui prit soin de moi, qui me posât au milieu du

jardin et qui m'arrosât et me cultivât, les rois désireraient voir mes fleurs et mes fruits. Le jardinier le prit, le plaça au milieu du jardin, dans la meilleure terre, et l'arrosait deux fois par jour. Le buisson poussait et ses épines devinrent fortes, et ses branches s'étendirent sur tous les arbres qui l'entouraient ; ses racines s'enfoncèrent dans la terre, le jardin s'en remplit, et les épines devenaient si nombreuses que personne ne pût plus s'approcher du jardin. — Cela signifie que celui qui approche de sa personne des mauvaises gens, en augmentera la méchanceté et la perversité, à mesure qu'il leur montrera d'égards, et plus il leur fera du bien, plus ceux-ci agiront mal avec lui.

23. Un nègre.

Un jour, pendant une forte neige, un nègre ôta ses habits, et alla prendre de la neige et s'en frotter le corps. — Quelqu'un lui demanda : Pourquoi frottes-tu ton corps avec la neige ? — Pour blanchir peut-être, répondit le nègre. Un homme sage reprit et lui dit : Mon ami ! ne te fatigue pas ; ton corps peut bien noircir la neige, mais ne deviendra lui-même que plus noir. — Cela signifie que les méchants ne peuvent pas même faire le bien ; il est d'ailleurs reconnu que le méchant est bien capable de corrompre l'homme de bien, mais celui-ci ne pourra pas corriger le méchant.

24. Un frêlon et une abeille.

Un jour un frêlon dit à une abeille : Si tu m'emmenais avec toi, je ferais du miel comme toi, et même davantage. L'abeille y consentit, mais comme le frêlon ne pouvait pas faire l'ouvrage, l'abeille le frappa de son

14. Un homme et la mort.

Un homme portait, un jour, une charge de bois. Elle était lourde. Fatigué et ennuyé de la porter, il jeta le bois de son épaule, et invoqua pour lui la mort. La mort lui parut et lui dit : Me voilà ; pourquoi m'as-tu appelé ? Je t'ai appelée, répondit l'homme, pour que tu me remotes cette charge de bois sur mes épaules.—Cela signifie que le monde en général aime la vie dans ce monde, et qu'on ne se dégoûte que de la faiblesse et de la misère.

15. Un jardinier.

Un jardinier arrosait des légumes. Quelqu'un le demanda : Pourquoi les plantes sauvages sont-elles d'un aspect si beau, bien qu'elles soient sans culture, tandis que ces plantes cultivées se fanent et meurent si vite.—Le jardinier répondit : C'est que la plante sauvage est élevée par sa mère, tandis que celle-ci l'est par la femme de son père.—Cela signifie que l'éducation de la mère est préférable pour les enfants à l'éducation d'une belle-mère.

Un homme et une idole.

Un homme avait dans sa maison une idole qu'il adorait ; il lui sacrifiait chaque jour une victime et dépensa tout ce qu'il possédait pour cette idole. L'idole lui parut et lui dit : Ne dépense pas ce que tu as pour moi ; plus tard tu m'en blamerais.—Cela signifie que tel dépense sa fortune dans le péché, et argumente ensuite que Dieu l'a appauvri.

17. Un homme et un nègre.

Un homme vit un jour un nègre se tenir dans l'eau pour se baigner. Il lui dit : O mon ami, ne salis pas la rivière, car tu ne pourras pas blanchir ta peau et tu n'y parviendras jamais.—Cela signifie qu'on ne change jamais ce qui porte l'empreinte de la nature.

18. Un homme et une jument.

Un homme montait une jument qui était pleine. Au milieu de la route elle mit bas. Le petit suivait sa mère à quelque distance, puis il s'arrêta et dit à son maître : Seigneur, vous voyez que je suis petit et que je ne peux marcher ; si tu continues ta route et que tu me laisses ici, je mourrai ; mais si tu m'emmènes avec toi et que tu m'élèves jusqu'à ce que je sois devenu fort, je te porterai sur mon dos, et je te transporterai rapidement partout où tu voudras.—Cela signifie qu'il convient de prodiguer les bienfaits à ceux qui les méritent et en sont dignes et qui ne sont pas ingrats.

19. Un homme et un cochon.

Un homme chargea, un jour, sur une bête de somme un mouton, une chèvre et un cochon, et se dirigea vers la ville pour vendre le tout. Le mouton et la chèvre ne remuaient pas sur la bête de somme, mais le cochon se débattait continuellement et ne se calmait pas. Alors l'homme lui dit : O plus vilaine des bêtes, pourquoi le mouton et la chèvre se taisent-ils et ne remuent-ils pas, tandis que toi, tu n'es ni calme ni tranquille ? — O mon maître, répondit le cochon, chacun connaît son propre mal ; je sais que le mouton est recherché pour

rit; mais le lion lui répondit : Si les lions savaient peindre comme les enfants d'Adam, l'homme ne pourrait pas étrangler le lion, mais ce serait le lion qui étranglerait l'homme.—Cela signifie que l'homme ne peut pas se justifier par le témoignage des gens de la maison.

8. Une gazelle et un lion.

Une gazelle craignant les chasseurs, se refugia un jour dans une caverne. Un lion y entra et la déchira. Hélas ! que je suis malheureuse, se dit la gazelle, parce que j'ai fui les hommes, je suis tombée aux mains de celui dont la force est plus violente. — Cela signifie que tel fuit à la suite d'une crainte légère, et tombe dans un danger terrible.

9. Une gazelle et un renard.

Une gazelle eut soif un jour. Elle descendit dans une citerne et en but avec avidité. Ensuite elle voulut remonter, mais ne le put pas. Le renard la vit et lui dit : Ô ma sœur, tu as mal agi : car avant de descendre tu n'as pas examiné comment tu remonterais afin de ne descendre qu'après cet examen.—Cela signifie que tel agit de sa tête et sans prendre conseil.

10. Les lièvres et les renards.

Une guerre éclata, un jour, entre les aigles et les lièvres. Les lièvres vinrent auprès des renards leur demander du secours et de l'assistance contre les aigles. Les renards leur répondirent : Si nous ne vous connaissions pas, et si nous ne savions pas avec qui vous

faites la guerre, nous ferions cela.—Cela signifie qu'il ne convient pas au sage qu'il fasse la guerre à celui qui est d'une plus grande force que lui.

11. Un lièvre et une lionne.

Un lièvre, un jour, passa devant une lionne en lui disant : moi je fais tous les ans plusieurs petits, tandis que toi, dans toute la vie, tu n'en fais qu'un ou deux. —Tu dis la vérité, répondit la lionne, mais ce petit, bien qu'unique, est cependant un lion.—Cela signifie qu'un seul enfant heureusement donné vaut mieux que plusieurs enfants sans capacités.

12. Une femme et une poule.

Une femme avait un jour une poule qui pondait chaque jour un œuf d'argent. Alors la femme se dit : si j'augmente sa nourriture, elle pondra chaque jour deux œufs. Mais lorsqu'elle augmentait la nourriture, la poule se defonça le jabot et mourut.—Cela signifie que bien des gens perdent leurs capitaux pour un petit profit.

13. Un moucheron et un taureau.

Un moucheron, c'est-à-dire, un moustique, s'arrêta, un jour sur la corne d'un taureau, et s'imagina qu'il l'incommodait par sa pesanteur. Or il lui dit : Si je te paraissais trop lourd, fais moi le savoir afin que je m'envole.—O toi, lui répondit le taureau, je ne t'ai pas remarqué au moment où tu t'es reposé, et je ne m'en apercevrai pas lorsque tu t'en envoleras.—Cela signifie que tel cherche de la gloire et une réputation tandis qu'il est faible et sans considération.

dit : hélas ! que je suis malheureuse, ce que j'ai méprisé m'a sauvée, et ce qui m'a donné de l'espérance m'a perdue.

3. La gazelle.

Une gazelle tomba malade. Ses amis parmi les animaux vinrent lui rendre visite, et mangèrent le foin et les herbes qui se trouvaient autour de la gazelle. Lorsqu'elle fut rétablie de sa maladie, elle chercha quelque chose à manger, et ne trouva rien. Elle périt de faim. — Cela veut dire que celui qui a beaucoup d'amis et beaucoup de famille, a aussi beaucoup de chagrins.

4. Un lion et un renard.

Accablé par la chaleur du soleil, un lion entra un jour dans une caverne pour s'y mettre à l'ombre. Dès qu'il s'y fut étendu, un mulet vint tout auprès se promener sur son dos. Le lion se dressa sur ses pattes et jeta un regard effrayé et épouvanté à droite et à gauche. Un renard le vit et se rit de lui. Alors le lion lui dit : je n'étais pas effrayé de ce mulet, mais il m'était pénible qu'il me montra du dédain. — Cela signifie que le mépris est pour le sage plus cruel que la mort.

5. Un lion et un bœuf.

Un lion voulut, un jour, déchirer un taureau, et n'osa l'attaquer à cause de sa force extraordinaire. Il vint donc auprès de lui, pour le prendre par la ruse et lui dit : Sache que j'ai égorgé un agneau gras et que je désirerais que tu fisses cette nuit ton repas chez moi. Le taureau y consentit. Mais arrivé à cet endroit et ayant vu que le lion avait déjà préparé beaucoup

de bois et de grandes chaudières, le taureau se retourna et s'enfuit à cet aspect. Or le lion lui dit : Pourquoi t'en retournes-tu aussitôt que tu es venu ici ? — Parce que j'ai reconnu, répondit le taureau, que cet appareil était destiné à quelque chose de plus grand que l'agneau. — Cela signifie qu'il ne convient pas au sage de se fier à son ennemi et qu'il ne fera jamais de lui sa société.

6. Un lion et un renard.

Un lion devint un jour vieux et faible, et ne put plus briser aucun animal. Il voulut donc recourir à la ruse pour ce qu'il lui fallait à vivre. Il feignit d'être malade et se jeta dans une caverne. Chaque fois qu'un animal vint lui rendre visite, il le déchira dans l'intérieur de sa caverne et le devora. Le renard vint aussi le voir, mais s'arrêta sur le seuil de la caverne, pour le saluer et lui dire : Comment te portes-tu, ô roi des animaux ? — Le lion lui dit : Pourquoi n'entres-tu pas, ô petit châtelain ! — Mon maître, répondit le renard, j'y étais bien décidé ; seulement je vois des traces nombreuses des pieds qui sont entrés, mais je n'en vois pas d'un seul qui soit sorti. — Cela signifie qu'il ne convient pas à l'homme de se précipiter sur une chose sans l'examiner.

7. Un lion et un homme.

Un lion et un homme firent société ensemble en route. Là ils se mirent à discuter leur force et le degré de leur bravoure. Le lion dissertait longuement sur sa valeur et sa bravoure, lorsque l'homme vit sur un mur un tableau où un homme étranglait un lion. L'homme

Fables de Logman, le sage.

1. Un lion et deux taureaux.

Un lion attaqua un jour deux taureaux. Ceux-ci s'unirent ensemble, et, le visant de leurs cornes, le mirent hors d'état de pénétrer au milieu d'eux. Alors le lion, s'adressant à un des taureaux à part, le trompa par la promesse qu'il ne lui ferait rien, si celui-ci se séparait de son compagnon. Mais dès qu'ils furent séparés le lion les déchira tous deux. — Cela signifie qu'aucun ennemi ne peut se rendre maître de deux villes tant que l'avis de leurs habitants est le même ; mais dès qu'elles sont séparées, elles périssent ensemble.

2. Une gazelle.

Un cerf ou plutôt une gazelle, eut un jour soif ; elle vint près d'une source pour boire. En voyant son image dans l'eau, elle fut attristée par la forme frêle de ses jambes, mais transportée de joie par la grandeur et la magnificence de son bois. A l'instant même les chasseurs l'attaquèrent, et elle prit la fuite devant eux. Tant qu'elle fut dans la plaine, les chasseurs ne l'atteignirent point, mais aussitôt qu'elle fut entrée dans les montagnes et eut à passer entre les arbres, les chasseurs l'attrapèrent et la tuèrent. En mourant elle

Süleymaniye Kütüphanesi	
Yazma	İzmir
Yazma No.	
Eski Kayıt No.	1001

امثال اللغمان في تهذيب الالذهان

(مترجم اسكندر)

ISKENDER

(المقدمة في التركي والفارسي)

(فهرست كتاب)

الترجمة في التركي من صحيفة ٨ الى ٢٨

الترجمة في الفارسي من صحيفة ٣٤ الى ٥٤

العربي من صحيفة ٥٥ الى ٧٠

الترجمة في الفرائسي في نهاية الرسالة

صائبان محملار

شهرزاده باشنده محمد افنديك قرانخانه سي چنبرلي طاشده
جليل اغا بغيچه قپوسنده حسن اغاو كوپري باشي باراقه سي
صرافيم افندي قرانخانه سنده حكما كرده ابرانلي احمد افندي
اقرابده چايچي مصطفى اغا وساثر كتاب صائبان
محملارده فيثات مقطوعى اوزره فروخت اولمقده در

سلطان بايزيد جوارنده ارغاد بازارنده شيخ
بحي افنديك مطبعه سنده طبع وتثيل اولمشدر
في ٢٠ ربيع الاخر سنة ١٢٩٢

فيثاني

برچاربك